

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens à Juliano Apostata Jmperatore, perducitur vsque ad obitum
Theodosii Augusti: continet annos XXXIV.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 381. Damasi Pap. Annus 15. Gratiani 15. Valentin. 6.
Theodosii 3. Imppp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14548

QVID SIT MI AMBROSII.

Arianus Episcopus in eadem Ecclesia ordinatur; effectus constituitur in tribunal, nihil citans eorum, que a muliere excubantur: vna de virginibus Arianorum impudenter ceteris tribunal confidens, apprehenso vestimento sacerdotis cum illum attrahere vellet ad partem mulierum, ut ab ipso casus de Ecclesia pelleretur. audiam (vt ipse solitus erat referre) Ego indigno tanto sacerdotio sum: tamen te non conuenit, vel professionem tuam, in qualemcumque sacerdotem manus inire, unde debes vereri Dei iudicium, ne tibi aliquid enemat. Quod dictum exitu confirmavit: nam alio die mortuum ad sepulchrum vsque deduxit, gratiam pro contumelia rependens: Sed hoc factum non leuam aduersarius incussit metum, pacemque magnam Ecclesia Catholica in ordinando Episcopo tribuit. hanc Paulinus. Ordinatus est itaque Anemnius, quem cum con- steter anno sequenti interfuisse Aquileiensi Concilio, pariterque eius nomen reperitur inter Episcopos Occidentales, ad quos Synodalis epistola e Concilio Constanti- nopolitano data est; plane declaratur Anemnii electio- nem ante sequentem annum contigisse, sed non quidem (vt putamus) ante presentem. nam haec res Ambrosii tranquillissime habuisse, que sunt recentia, demon- strant. Hoc vero tempore Arianos fauore Iustinae tumul- tuari cepisse liquet, atque adeo res perturbasse, vt Gratianus basilicam vnam, quam peterent ipsi Ariani sibi tradi, ab Ambrosio abstulerit, no tamen illis dederit, sed eidem Ambrosio restituerit; vt ex his, que S. Ambrosius ad eum scripsit, intelligi potest, dum ait a: Neque enim aliud possumus diceri, nisi, Spiritus hanc fuisse gratiam, quod ignorantes omni- bus subito hanc esse reddidisti. De paulo post: Et enim basilicam se- questrasti, vt tuam probares. Impletur igitur propositum suum pre- tas tua, que sic sequastrauerat, vt probares, sic probauit, vt redderet. Nec fructum amisi, sed iudicium teneo, patitur, omnibus in quadam facti discretionem, discretam tibi nunquam fuisse sententiam: patuit, inquam, omnibus & tuum non fuisse cum sequestrares, & tuum esse cum redderes. hanc Ambrosius.

XIX.

b Conc. A- quileiensi in princ. ARIANI AGUNT APVD GRA TIANVM IMP. DE COGENDO CONCIL.

Cum autem Ariani instarent, & perinde atque iustam forent causam, quod Conciliabuli Ariminensis patro- cinium suscepissent, eundem Gratianum Imperatorem hoc anno Sirmium venientem interpellant b, querentes fe e Catholicis vndique pellit: ob idque se generale postu- late Concilium, quo in eo vniuersae Ecclesiae demonstra- re possent, esse Catholice, atque inuicta infamari haecesis Ariana, instans, vtgen, obtunduntq; Principis aures, do- nec ab eo, q; petierant, extorserunt de indicendo geneali Concilio. Ceterum cum haec ab Imperatore esse decreta Ambrosius intellexisset: continuo intercellit, probrosum esse & indignissimum asserens, propter duos cariosos he- reticos, totius Catholici Orbis Episcopos couocare mag- no Ecclesiarum detrimento, que pastoribus deltituta, luporum paterent in carnisu. Sicq; ex sententia Ambrosii factum est, vt Imperator acquiesceret Aquileiense cele- brari Concilium, in quo finitum tantum conuenirent Ep- iscopi, ex Africa autem & Gallia factis esse Legatos adesse. Indictio autem Synodi d. lata est in annum sequentem A- quileia celebrande mense Septemb. in qua eotundem causa tractanda esset hereticoru: nos vero de castio loco plurib. Haeretici autem, qui id extorserunt a Gratiano, fu- erunt Claudianus, alias Palladius & Secandianus Episc- opo, quoru frequens est mentio in ipso Aquileiensi Concilio.

XX.

c Eunap. vna philo- soph. in Maximo.

Notissime autem quod ad priuatas res gestas anni hu- ius pertinet: hoc ipso anno tertia Ianuarii (vt ex Eunapio Sardiano colligitur) Festus Proconsul in Asia cum ido- lorum cultu se dedidisset, miserando modo diem clausit extremum. Quo v. pacto id se habuerit, Eunapius docet his verbis: Tertius illuc erat dies a Kal. Ian. quasi ita Romani nan- cupant, quando omnes Festo gratulantes conuiuium adducunt: ipse vero Eumenidum delubrum accedit, haud remere inquam deos co- lere suum: quippe qui omnes a se supplicio affectos hanc potissimum ob causam de medio sustulerit. Ingressus ad eas narrat visum sibi somnium, atq; inter narrandum lacrymis vultum aspergit: id autem eiusmodi erat. Dicebat Maximum (philosophum nempe illum Iuliani Apostatae magistram, qui sub Valente accusatus magie male perit) humella collo misela, visum fuisse ipsum ad oram pertrahere sistendum Plutonis iudicio. Qui aderant, conter- riti, vitamq; vna totam recolentes, lacrymas quique pro se profusas

faciebant, imbebantq; renam & pacem a deob precari. Ille dictis audiens, vota facit. Sed dum egreditur, ipse concidit humi, doctus pueris in terga delatus, vt isq; vbi desolatus iacuit, ad domum relictus, confissim exspirauit. Ea res vna est a diuina providentia praecurata, haec quidem Eunapius, qui & ipse deorum cultor & im- pius, talia effari de suis cogit. Sed iam ad sequents anni res gestas progrediamur.

IESV CHRISTI Annus 381.

DAMASI PAP. GRATIANI 15. VALENTIN. I. IMPER. THEODOSII 3.

Recentissimus octogesimus primus Christi annus Eucharit * & Syagrii Consulatus auspiciis aperitur, idemque numeratur decimus quintus Pontificatus Da- masi, atq; ab exorto schismate Vrsicini: quo tribus iam Iu- stris saepe compositis, nunquam autem extincto Gratianus & Valentinianus in Occidente Imperatores nouissime aduersus eosdem schismaticos rescripserunt. Acciderat enim, vt etiam idem schismatici sepe damnati fuissent, atq; in diuersa loca exules amandati: in dem nihilominus, res- pectibus Iudicibus, inde recedentes, atque ad propria remeantes iustas seditiones turbasque constarant non sine magno Catholicae Ecclesiae pacis detrimento. Quam- obrem iidem Imperatores in primis redarguentes signa- uos Iudices, quid ab eis post haec de iidem agendum esset, decernentes, rescripserunt ad Vicarium ordinatum iudiciorum dederunt, quod hic prius eundem curauim- us ex bibliotheca Vaticana acceptu, ex codice inquam illo, vbi descripte habentur complures Pontificum Ro- manorum epistolas, a nobis saepe citato: quod sane scate- bat mendis, sed collatione habita cum alio exemplari, vt licuit, restitimus:

I. * Eucharit

VRSICINI SCHISMA VIGILANS.

Gratianus & Valentin. AA. Aquilino Vicario Ordinariorum. Sententias Iudicum aut quatenus limites, aut contumaciae remouatio, aut habitum coram patribus sanxit examen, nec a mediocri auctoritate labefactari, atque conuelli, nec a potentioribus, nec ab impudentibus permissis nostra praecpta per vestram negligentiam desinituta. Quae tandem poterit ferri sententia, qua quidem dum desinituta, non excusatis, vt longae tolerantiae in desperatos sumat effectum, & officium meum cogat agnosci? At nonne absur- dus est, quod Vrsicini insit auentia, quod serenitas nostra mitibus persuasit edictis, vt omnes, qui impio carni profanatae religioni tentarent, vel ad centesimum Vrbis miliarie pellerentur? vbi pertinax furor ab obsequentiibus desinituta in eius tantum perniciem rueret, qui solus erraret, & vt condemnati iudicio velle sententiam sacer- dotum, reditum postea vel ad Ecclesias, quas contuminauerant, non haberent, vel redintegrationem iudicij sinistra a nobis impudenti perniciosa praecarent. Reperat laudanda & spectata tua sinceritas quales ad vrum clarissimum Simplicianum quondam Vicarium li- teras clementia nostra transmissit, & desinat iterationem * sperare mandati: quia pingendum mansuetudinis nostrae pudor est; infla- rare praecptum.

II. QUID IMPERATORIS IN SCHISMATICOS RESCRIPTUM

* expedit

Vrsicinum quidem Gallia coerces, & ne motus aliquos inque- ritos exerceat, cobibus Agrippina sceffio: quem tamen ipsum per oc- cidentes obtundentem sapius quam momentem, ad hoc vt sequen- tes abijceret, audiuimus. His facem remotus Hispania angulus titulo damnationis inclusit. Non bene capiti consilium, si quid turbarum vesanus agitaauerit Parmensis Episcopus, eo perniciosior, quod in- chyla Vrbis magis proximus, & imperitorum multitudinem magis exagitat, & Ecclesiam de qua iudicio sanctorum Praesulum deu- ctus est, inquietat, inane videlicet gloriam sententia grauioris expellans: quem si quid decessor tuus denoti vigore habuisset, protinus vltra fines debuisset extrudere. Et Florentius Puteola- nus post damnationem, quam reilo iudicio conuictus accepit, mansuetudinem nostram inquietare conatus, degenem talem in pro- greffione responsam: post quantum decemum annum Ecclesiam, de qua extrusus fuerat, rursus contuminare conatur, congregiones il- licitas facere molitur, egentemque consilij multitudinem perdi- ti animi persuasione deprauat, nostrorum videlicet iudicium fo- cordia fretus, qui priuatae gratia Imperialia praecpta condonant,

III. VRSICINI RELEGATVS IN GALLIAS, HAS IMPERATORIS

VIII.

& reli-

Ecclesiast.

IV. DECLAT. PIANO IGNUMA. TICO.

V. POENA IN IGNUMA. TIBERATA.

VI. CONFUSIONIBUS.

VII. TRIBUTA EPISCO. FORUM DIVERSA.

VIII. ROMANA ECCLESIA. SUPER. HVM TRI. BINAL.

VIII. C. Theod. DE LIX. CONTRA. ARIANOS.

Religionem, quam nos iure veneramus (quam fortasse ipsi negant) in quietari patienter accipiunt. Claudianum etiam ab his, qui contra divina precepta vita religionis instaurant, ab his, inquam, quos expelli iustitiam, accius, quasi parum facinorosi ageretur esset. Jam Africa perisset. Rome se se dicitur inuicem, sed, ut per expertes adhibere denio profano: et mysterio, veliam inuicem ex integro nititur duxiore corrumpere, cum religionis sanctissime disciplinam non comulere iteratio, sed curat. Quoniam non Claudianum dissoni parua ac meruit profuere, repetere tantummodopatriam habitum, remota severitate precepimus: sed, residere etiam nunc dicitur imperitis sollicitans. Et cassam omnino misericordem requiritur perdit animas corporu redemptor um. Hinc illi in fectore sanctissime sedis, non solum Dei nuncius quod satis erat, sed etiam iudiciorum examine exploratum mentu sanctissime virum. Et etiam dino patri Valentiano est oprobrium turpissimum calumniam Episcoporum Damasum inquietare non veriti. postquam desperantur posse percelli, populam, pro quo ille dimittat obsequi est, iniquitatis. Sed habitum stertit inerti dissimulatio iudicantis (nec est admittente necesse, quo post sanctio contempta procedere) habitum, inquam, stertit apparitorum supina desidia.

Post hac nisi omnes (vt nominatim iustionis nostra summa comprehenditur, vel quos turbas istiusmodi molentes sanctorum Episcoporum Concilia consensu offenderint) vltia ceterissimum militarium ab vrbis depulerit, atque eorum emittatum subus extorres esse preceperit, quorum plebem, vel Ecclesiam, vel per se, vel per simile sui vulgus excoct: prater asinatoni inuicem, cuius apud bonos non leuius iactura est, piaculum neglecta, sanctionis incurrit.

Voluimus autem, vt quicunque iudicio Damasum, quod ille cum consilio quinquae vel septem habuerit Episcoporum, vel eorum, qui Catholici sunt, iudicio vel consilio condemnatus fuerit: si iuste voluerit Ecclesiam recitare, vt qui euocatus ad sacerdotale iudicium per contumaciam non iussit: vt ab illis vrbis vrbis Prefecti Pretorio Gallie, atque Italiae, auctoritate adhibita, ad Episcopale iudicium remittatur, siue a Proconsulibus, vel Viciariis vt ad vrbem Romanam sub prosecutione perueniat: aut si in longinquioribus partibus alicuius fecerit talis emergerit, omnis eius causa edicto ad Metropolitam in eadem provincia Episcopos deducatur: examinet: vel si ipse Metropolitam esse, Romani necessitate, vel ad eos, quos Romani Episcopos iudicet dederit, sine dilatione contendat. Ita tamen, vt quicunque detestatus sunt, ab eum tantum vrbis subus segregentur, in quibus fuerint facer dotei. Mitus enim grauer meritis coarctemus: & sacrilegum pertinaciam lenius quam meretur, vltissimus.

Quod si vel Metropolitani Episcopi, vel eorum, cumque sacerdotu iniquitas est suspecta, aut gratia ad Romanum Episcopum, vel ad Concilium quindem summorum Episcoporum accessum liceat prouocare, modo ne post examinetur habitum, quod desinitum fuerit interpretari. Tam vero illud, quod in negotiis quocumque minarum, & in leuibus causa ditionibus animis nostris iustitia natur alis inseruit, multo diligentius in causis iustissimis volumus commalescere, ne scilicet cuiquam praedictis modis prauitate merum, aut infamem calumniam notato personam criminatorem assuere aut testimonij ditionem in accusationem Episcopi profuerit. haec enim Imperatorum respicitur: ex quo cum Damasus calumniam creatum Episcopum cuius quidem Episcopatus nec Maximellinus eius fauor in libello dato Theodosio, quo eius causam profectus est, meminit: quod (vt puro) non tacuisset, si id vere accidisset. Hic quidem positum volumus Imperatorum a nobis recitatum respicitur, cuius reuocatione hoc anno decimo quinto Damasum darum constat: fed iam ad rez a Theodosio Imperatore in Oriente pie gestas orationem conuertamus.

Hoc ipso anno, iisdemque Consulibus quatto Idus Ian. Theodosius Imperator cum aliis Imperatoribus aduersus haereticos huiusmodi edidit sanctionem a: Nullus haereticus mysteriorum locum, nulla ad exercendi animi obsequiorum demeritum pateat occasio. Sciunt omnes, etiam si quid specialia quolibet rescripto per fraudem edicto ab huiusmodi huiusmodi genere imperatum est, non valere. Arcantur euntiorum haereticorum ab illi ita congregati in vrbis turba, Vnus & summus Dei nomen vrbisque celebratur. Nicanensis fides dudum a maioribus tradita, & diuina religionis testimonio atque assertioni firmata obseruanda semper mensura teneatur. Photiniana labis contaminatio, Ariani sacrilegi venenum, Euanoniana perfidiosa crux, & insana monstrosum nominibus auctorum prodigia scelerum ab ipso etiam absolute antur auditu. Is autem Nicanensis assertor fidei, Catholice religionis verus cultor accipiendus est, qui omnipotentem Deum, & Christum filium Dei vrbis nomine, confitetur, Deum de Deo, lumen de lumine, qui Spiritum S. quid, quod ex suo iure parenti speramus, accipimus, negando non violat: apud quem intemerat. Hic de sensu viget incorrupta Trinitati indiuisa substantia, que Graeci asserunt verbi scia, recte credentibus dicitur. Hac profecto nobis magis probata, haec veneranda sunt. Qui vero istem non insistenti desinat affectu idola alienum vero religionis nomen assumere, & sua aperta criminibus denotentur, ab omnium summorum Ecclesiaru limine penitus arceantur: cum omnes haereticos illicite agere intra oppida congregatione vetemus. At si quid ex illo factis aut auerit, ab ipso etiam vrbis manibus exterminato serare propelli iubemus, vt cunctis Orthodoxis Episcopis, qui Nicanensem fidem tenent, Catholica Ecclesia toto Orbe reddantur. Dat. 4. Id. Ian. C. P. Eucherio & Syagrio Cess.

Huius quidem edende sanctionis causa efficax illa precepsit: quod cum ab ipso Theodosio (vt vidimus) in fine anni super iocis tradenda esset Ecclesia primaria Gregorio Nazianzeno, Ariani adeo perstrepere, atque cetera rumpalut, vt opus fuerit armato exercitu adire templum. Illuc Gregorium introducere: quos omnes vna cum aliis haereticis eiusmodi promulgato edicto Theodosius decernendos esse iure decreuit. Mentio huius legis, qua Photiniani interdicti sunt conuentus, est in Epistola Synodali Concilii Aquileiensis, de quo inferius. Post hanc autem sanctionem contigisse videtur, quod ex Sozomeno dictum est, Arianos exutos ecclesias conuentus extra menna collegisse.

Hoc quoque Len. mense (inquit Marcellinus b) Athanaricus Rex Gothorum, cum quo Theodosius Imperator sedulo pepigerat, Constantinopolim venit, eodemque mense morbo perire. de quo Avmianus e haec ait: Athanaricus proximorum factione genitilibus terris expulsi, Constantinopoli fatali sorte decessit. & ambitiosus exequis vrbis sepulcus est nostro, nempe Genilitio: non enim Christianus, sed Christianos in persecutor extiterat. Tanta elehencia inerat Christiano Principi Theodosio, vt eariam voluerit hosti Christiane religionis imperitii. Zosimus & ipse Echnicos haec vehementer admiratus, ita rem gestam scribit: Athanaricus a suis expulsus, se celeriter ad Theodosium contulit non ita pridem morbo liberatum, qui ipse de vrbis durbam fecerat. Theodosius vero hominem cum barbari comitibus amanter excipit, spatum non exiguum extra Constantinopolim obtinam ei progressus. Camq, consensum extitit fuisse, regna sepultura mortuum terro mandauit: & tantam sepulturae magnificentiam adhibebat, vt tam superbo suare barbari omnibus obstupescerent. Scythia quidem domum relinere, nec Romanos amplius in fessaret bonitatem Principis admirati: quotque autem eum Rege vrbis desuncto venerant, custodienda ripe fluminis Istri intenti, du quo menses Romani reuocatur incuriosibus, impuduit, haec Zosimus.

Sed & Themistius philo sophus & ipse Gentilis, quanta bona Theodosii clementiam fuerine conseuta, admiratus haec ait e: Quibus munitus, praesidiis, & Rex non sagittariis, non armato militibus non Armenis, aut Hispanis, non equorum armatorum agmine ad extinguendam Scytharum flammam egessit, sed ipso vrbis consilio & prudentia flamma illa per se extinguita est. Verum & Orosius sex nostris: P. nuerfa, inquit, Gothorum gentes, Rege desuncto, aspicientes virtutem benignitatemque Theodosii, Romano sese Imperio dederunt. In usdem etiam diebus Persa, qui Italia interfecto, alioque Imperatoribus saepe vicis, munc etiam Valente in fugam alto reuersione vrbis sanctitatem eruda insulacione rucabant: vltro Constantinopolim ad Theodosium misere Legatos, pacemq, supplices poposcerunt. Illorum, tunc factus est, quo vniuersus Oriens vsque ad nunc tranquillissime fruetur. haec Orosius. At Pacatus & Perias munera deuolulle ad Theodosium Imperat affirmat.

Quis haec tot tantaq, considerans, no admiretur, quor mala haereses inuenerint in Oriente, & quot bona restituta pessimi

substantia

IX.

X.

OBITU ATHANARICI REGIS GOTHORVM b Marcell. in Chron. c Ammian. l. 27.

XI.

c Theodos. stat. 6.

f O. 4. l. 5. c. 14. QUID HAE. RABIS, QUID VERA. RARELI. GIO. A. 128. KATI.

g P. ar. h. r. anteq. T. ab. i. 1. 1. XII.

QDOT. QZANTA. QVE BONA. RICTVM. YB. RAT. FI. DES. CA. THOLICA. a Amb. in. proleg. Li. de Spiritu S.

obtinuit

XIII. AMBROSII LIBRI DE SPIRITU S.

Ruffin. in. vit. in. Hieron.

XIV. CONF. TAYR. RUFINI CALVM. NIA IN. HIERON. a Hier. ep. 355.

XV. d Pacat. in. Theodof.

XVI.

cl. 2. de. Epist. & Clor. Cod. Theod.

postliminio Catholica fides seculi attulerit: vt eodem ferme tempore, quo scriberet Theodosius leges pro Orthodoxa fide aduersus hereticos, eodem e Gothis & Perthis victoribus hostibus de incerta pace Legatos id e excepere: Hæc tam perpicua confiderans pariter S. Ambr. scribens ad Gratianum commentarios de Spiritu S. ista prefatur: Etiam Constantinopoli iam verbum Dei recepit, & euidentia meruit tui documenta indicij. Item in quamuis venena Arianorum suis fouebat inclusa visceribus, bellu finitimus in quiete, murus armis circumsonabat hostilib. Postea vero quam fidei exules abdicauer, hostem ipsi suffundite Regem, quem semper timere conseruerat, delictum vidit, supplicem recepit, morientem obruit. (spualium possidet, Quantas ergo & Constantinopoli, quantas postremo toto die in Orbe mundasti? Non mandauit Damasi (Deumalloquitur) non mandauit Petrus, nempe Alexandrinus, non mandauit Ambrosius, non mandauit Gregorius nostrum in seruitum, sed tua sunt sacramenta. hæc Ambrosius: quibus plane & illud innotescit, haud ante presentem annum ipsum ad Gratianum Imperatorem scripsit duos libros illos de Spiritu sancto.

Porro hoc ipso anno hæc scripta esse ab Ambr. certum argumentum est, quod meminit Petri, de cuius obitu ipse nondum certior redditus est: nempe Timotheum nominaliter, si scilicet ipsum in loci Petri subrogatum fuisse. Quod vero spectat ad ipsum commentarium de Spiritu sancto ab Ambrosio ad Gratianum elaboratum: nescio, quid sibi velit Ruffinus in his verbis: Ambrosius sanctus de Spiritu S. non solum de his, sed & sanguine suo scripsit: obtulit enim persecutoribus sanguinem suum, quem in se sumpsit: sed a Deo ad alios adhuc reserua-batur labores. hæc ipse quem miror igne ralle libros illos, exposcente Gratiano Catholico Principe, scriptos, ab eo primam expeditos, atque susceptos, qui eundem Ambrosium, vt parentem coluit, & aduersus Arianos, vt ipse testatur, suscepit patrocinium.

Sed & calumnia Ruffini, ibidem in Hieronymum illa est, dum subdit ea de causa ipsum interpretatum esse Didymum de Spiritu S. vt Ambrosii furta detegeret: siquidem longe ante quam Ambrosius in opus in cumberet, illud aggressus fuerat S. Hieron. vt testatur litteris e ad Damasanum scriptis ex Oriente, antequam Romam rediisset: nam in Oriente postea non nisi post mortem Damasi relictus est, quod suo loco dicem: vt plane appareat aliud fuisse consilium Hieronymi in opere aggrediendo, quam quod Ruffinus calumniose fugillat.

Quod rursus spectat ad felicitatem Theodosii ex pietate comparatam: præstat audite Pacatum, quod feliciter sub ipso Principe barbari orbis Orientalis coluerint, obediunt, vel saltem timuerint Theodosium imperantem: Si qui, inquit, sorte sunt barbarorum, qui nondum virtutis tua fulmen exeperint: non nisi terrore preueni, & velut allati quiescant. Tua enim, Imperator, auspicia non ha tantum gentes tremunt, quas ab Orbe nostro sinerunt interna vel flumina, montesque distinguunt, sed quas æterni ardoribus inaccessis, aut continua hyeme separatas, aut inter fusis aquoribus abundantia natura determinat. Non Oceano Indus, non frigore Bosphorus, non Arabis medio Sole sequitur est: & quo vix pervenerat nomen, ante Romanam accedit Imperium. Dicam ne ego receptos ad seruitum Gothos castris tuis militem, terris sufficere cultorem? Dicam à rebellibus Sarracenis panas polluti fueris expectas? Dicam interdum Scythia Tanam? & imbellis arcus esse fugientis Albani? Quæcunq; natio barbarorum robore ferocia, numero grauis nobis vniquam fuit, aut boni consilii, vt quiescat, aut latatur quasi amica, si seruat. Persis ipsa Republica nostra retro amula & multi Romanorum ducum famosa finibus, quæquid vniquam in Principes nostros inuentus ferit, excusat obsequio. Deniq; ipse ille Rex eius designatus antea, se fatery hominem, iam fatery timorem, & in huc te colit templi, in quibus colitur, sit locutione mittenda, tum gemmis, sericoq; præbendo: ad hoc triumphalium bellu in tua effusa iuggerentis, est adhuc non est federatus, iam tamen tuis cultibus tributarius est, hucalque Pacatus.

Qui igitur fauendo pietati, quam amplissimos inde puentus de præcoci melle collegisse cognouit Theodosius Imperator, eandem magis magnisq; excolere perferetans paulo post sub eisdem Consulibus vltima die Martii clericis eiusmodi indulgentiam e.

Vniuersos, quos constituit custodes Ecclesiarum esse, vel sancto-

rum locorum ac religiose obsequij deservire, nullius attentionis molestias sustinere decernimus. Quis enim eos capite censos pariatum esse dicimus, quos necessario intellegit supra memorato officio mancipatos Dat. Præd. Kal. April. Constantinopoli, Eucherio, & Syagrio Coss.

Hoc eodem anno mense Maii celebrata est Constantinopoli Synodus centum quinquaginta Episcoporum: ita sane Socrates, qui & causam huius indicende Synodi recensens hæc ait: Imperator nulla mora interposita, Concilium Episcoporum ipsius fidei amplectentium conuocat, quo tum fides Concilij Nicani corroboraretur, tum Constantinopoli designaretur Episcopus. Ac quoniam in ipse venerat, se posse Macedonios ad concordiam cum illis Episcopis, qui erant eiusdem cum illo fidei, reducere: Episcopus scilicet Macedoniarum accessit. Itaque in vnum conueniant qui fidei tenebant Consubstantialis, Timotheus Alexandria Episcopus, Hierosolymorum Cyrillus, qui id temporis patientia adductus, fides Consubstantialis se totum adixerat: Melitius autem impudens aderat, eo scilicet tempore, quo erat propter designationem Gregorij illi accessit. A scholæ etiam Thessalonice Episcopus, & alij complures: erant omnes numero centum quinquaginta. Partis Macedoniarum primas obtinuerunt Eleusius Episcopus Cyzici, & Martinus Lampfaci. Omnes illius scilicet erant ad numerum triginta sex, quorum maior pars e ciuitatibus Helle-sponti fuit. Ad Concilium igitur conueniunt Eucharis & Egegrus Coss. mense Maii. hæc Socrates. Porro Concilium hoc nominatur esse Generale, ex epistola Synodali ad Damasanum & alios Episcopos Romæ ad Synodum congregatos certum est.

Quod vero Socrates ait, diu ante accessit fuisse Meletium Antiochia Constantinopolim, vt in throno Gregorium collocaret: haud dubium ante mensem Maii id factum apparere, sed non ab vno Meletio, verum ab ipsa Synodo Episcoporum, quam & ad hoc fuisse collectam, idem Gregorius docet his ambicis & verbis:

Mala auspiciator hic mihi celsis a throno: Nam quæquid Ortus Presulatum (Aegyptum citra) Habebat vsque ad inclytam Romanam nouam Terra maris, ex intinuis recessibus (Quo concitatum colitum pacto, hanc scio) Coit repente, firmat vt thronum mihi. Quos inter vnus vir erat pius adhibuit, Simplex apertis moribus, plenus Deo, &c. describit enim Meletium illis verbis, quos superius recitauim. Ex his quidem duo cõsideranda sunt: alferere in primis Gregorium, hos Episcopos ad conuocationem electionis ipsius conuenisse, vt scilicet q; populus postularat & Principes, iidem Ecclesiastico ritu perferent: deinde aperte affirmare, eo tempore, quo illi conuenere, ab illo Timotheu Episcopum Alexandrinum, accessisse vero poitea, vt dicem: atque adeo conuentum hunc diuersum fuisse ab illo, quem mense Maii Socrates, & alii collectum fuisse tradunt, damnatumq; in eo Macedoniam hæresiarum & alios; huncq; licet hoc anno, ante tamen illud tempus celebratum fuisse liquet, in eo quo nihil præterea actum esse, quam de confirmatione electionis Gregorij, deque eiusdem cathedre possessione adipiscenda.

Sed quod Gregor. ait, se ignorasse, quonam modo totius Orientis Episcopi, vt confirmarent collatâ fidei antea sedem, Constantinopolim vna conuenirent: putamus id ipsam latere voluisse auctores Synodi, q; timuerint, ne si scilicet, euestigio solum videret. Cæterum quod Aegypti Episcopi minime vocati tunc fuerint: id quidem iure sibi vult sunt Antitites vendicasse, quod illi nefariam hominem Maximum scelerate admodum in Ecclesiam creatu Episcopum intrusissent. Accidit vero, vt cum tot tantique in vnum conuenissent Episcopi, de Macedoni hæresiarum damnatione in Synodo ageretur, placuisse in primis id Damaso Romano Pontifici, ipsamque de his egisse apud Theodosium Imperatorem, iure opinari licet, quod sextæ Synodi Acta ope Damasi atq; fauore Theodosii id factum testentur his verbis: Macedonius Spiritus negabat Deitatem & Dominatam, eumque conseruans predicabat: sed maximum Theodosius Imperator, & Damasi fides ad amari obstituerunt; quorum solidam mentem aggressionis atque conflictus nullate-

XVII. CONCIL. CONSTANTINOPOLITANUM. E. Socr. l. 3. c. 2.

Acholius

Eucherio & Syagrio

XVIII. QUI CON. VINCENDI AD SYNO. DVMSY CYR. p. Ore. Nef. in car. de vita sua.

XIX. VOCATIO SECILIA.

DAMASVS ET THEODOSIUS IM. MEL. A. GUNT PRO PIETATA. h. Socr. Syn. Act. 8.

multatens sanctuarunt. &c. hae ibi. Sed huius quoque veritatibus vetera reperuntur Romanae Ecclesiae monumenta, quibus res gestae Damasi describuntur, quae in eadem Ecclesia Romana publice recitari solebant. extant ipsa in nostra bibliotheca: sed ne domesticos testes citare videamur, hae abentur eadem in scripto codice peruenit in Vaticanae bibliotheca, nec no in alio S. Mariae Maioris, in quibus hae scripta leguntur: Sententiam de damnatione Macclonij & Eunomy Damasi confirmari precepit etiam in sancta secunda Synodo, qua precepto & auctoritate eius apud Constantinopolim celebrata est.

At quisnam de his poterit dubitare, cum consilet absque auctoritate Romani Pontificis eiusmodi Synodos congregare minime licuisse? cuius quidem veteris observantiae probatum antiquitus usum Lucentius Apostolicae sedis Vicarius in Concilio Chalcedonensi libera voce his verbis testatus est: *Indicij sui ipsius, nempe Diofcorum necesse est reddere rationem: quia cum nec personam iudicandi haberet, subrepsit, & Synodum anjui esse facere sine auctoritate sedis Apostolicae quod rite nunquam factum est; nec fieri licuit, ita ipse sed de his esse regulas Ecclesiasticas & Patrum instituta, Paschasius Legatus addit. Testatur et ipse Damasius b, nullius esse momenti decreta Synodi, cui ipse per se vel per Legatos assensum non praebisset. Constat id Socrates c, prohibere; ait Ecclesiasticum canonem, ne decreta absque sententia Romani Pontificis in Ecclesia sancirentur: quod & Sozomenus pariter d, attestatur. Sed ad Gregorium redeamus. Ipse quidem sic dicit, se nescire, quo vocante conuenerint Orientales Episcopi Constantinopolim ad sui in eam sedem promotionem, quod res (vt dictum est) fecerit ageretur: constat tamen eodem litteris Imperatoris conuocatos: testatur enim ididem ipsi, qui conuenerunt, Episcopi in sua ipsorum epistola Synodali e ad Episcopos Occidentales, affirmatque id ipsum Ioannes Chrysostomus in oratione dicta in laudem Meletii.*

Inter alios autem insignes Episcopos Orientis, qui Constantinopolim venerant, fuit Gregorius Nyssenus frater S. Basilij, qui & secum attulit libros a se scriptos aduersus Eunomium, quos legit Gregorio Nazianzeno, nostroque Hieronymo, qui tunc (vt diximus) agebat in Constantinopoli; auditio Gregorij persecutus. hos enim secum vexit ipse Nyssenus commentarios, quod persensisset conuocatos Episcopos post promotionem Gregorij Nazianzeni in Episcopatum Constantinopolitanum, aduersus haeresim Macedonii & Eunomii commentus agitur; licet & ipse testetur primam causam huius cogendae Synodi fuisse, vt Ecclesia suo traderetur Episcopo: id enim insinuat in oratione tunc habita in funere Meletij cum ait eius aduentus Constantinopolim illam fuisse causam, vt sponsam sponso traderet.

Interfuerunt huic Synodo post Gregorium alij complures ex confessoribus, qui tempore persecutionis Valentis Imp. exilium passi fuerant, vt ipse Meletius inter primos adnumerandus, & alij, quos complexa est Theodosij constitutio, quam suo loco inferius recitabimus. Verum & praesto fuerunt plures ex illis, qui antea, Valentis tempore, pulsati Orthodoxis, Arianorum fauore, vacantes sedes acceperant: hi enim temporarij inferientes, sub Catholico Imperatore aequo Catholicae fidei defensores se praebuerunt, cum antea vel gratia ducum exercitus, vel fauore aliorum magistratum in Episcopatum omnino licet indigni, nihilominus irrepsissent, de quibus omnibus fufius ipse Gregorius Nazianzenus inferius.

Quod autem pertinet ad rem in Synodo gestarum ordinem: errore quidem lapsi mihi videntur Socrates h atq; Sozomenus i, qui post creationem Neclarii tradunt transactas fuisse in Synodo controuersias, actumque de perperam facta electione Maximi & aliis, quae in hac Synodo statuta esse reperuntur. Nam quo modo id potuit accidisse, si testificatio Gregorij Nazianzeni (vt suo loco dicemus) satis aperte constat, post abdicationem ipsius Gregorij ante electionem Neclarii, qui prudentiores erant in Synodo Episcopi ob indignum facinus proinas

fecerit: Rursum vero quo modo non prioris Synodi tempore de his actum esse dixerimus, si Meletius, qui ante abdicationem Gregorij mortuus est, ipsi Synodo reperitur esse subscriptus? Nos ergo concinnum magis ordinem rerum gestarum in Synodo prosequemur fimum ratione subnixum. Qui igitur omnes conuocati Constantinopolim fuerunt, vt Gregorio sedem Constantinopolitanae Ecclesiae stabilirent: antequam id agerent, aggressi sunt Maximi causam pertractare, qui aduersus Gregorij sedem exerat, ordinatus ab Aegyptijs Episcopis eius sedis Antistes, & Episcopales ibidem functiones administrat, vt pote qui aliquot ordinasset, & in eorum eius Ecclesiae adiciuerit.

Percognita itaque fuit in primis, examinataque causa Maximi: iudicialis enim Ecclesiasticus ordo id exigebat, vt antequam in sede legitimus collocaretur Antistes, eius qui primo fuerat perperam ordinatus, causa Maximi tractaretur. Quamobrem praeposito plane ordine cum Theodoretus k, tum Sozomenus l post Neclarii etiam creationem, qui successit Gregorio, abdicationem a Synodo factam Maximi collocant. Ceterum de eodem Maximo constat S. Synodum in eam sententiam abisse, vt communi consensu declararet, eum nec fuisse, neque esse Episcopum, clericos item ab eodem ordinatos omnis Ecclesiasticae functionis & muneris partes vacuos abire debere. haec Sozomenus. Addit Theodoretus, eum sem Maximum haeresis Apollinae sectatorem quoque fuisse conuictum, ob idque etiam Ecclesiastica communione priuatum: sed alia id postea. Synodi vero canone quarto de damnatione Maximi ita decernitur:

Quod ad Maximum Cynicum attinet, & ea, quae illius tempore inhoneste, indecenter, ac flagitiose Constantinopoli acciderunt, decernimus, ac censuramus Maximum neq; Episcopum fuisse aut esse, neq; eos, qui ab eo in quocunque gradu Ecclesia ordinati sunt, clericos vel fuisse, vel esse debere omnibus. his, quae circa ipsum, vel ab ipso acta sunt, improbatu ac rescissu.

Eiecto igitur ab Ecclesia Maximo ante perpetam intruso, cunctis; Fidelium interdicto, communi Patrum calculo probata confirmataque; electio Gregorij Nazianzeni, cui enim debebatur missis, nisi qui seminatar: curvedomus, nisi qui cum eam ditatam inuenisset, adhiberet. Id vero pergratum Deo, id hominibus vere religionis cultoribus iucundum, id denique acceptum sciens Imperatori, omnes Episcopi mox laeta citaque nulla cunctatione praepedita de sede Gregorij tulere suffragia; solus ipse maxrens tunc erat & lugens, vt declarat illis verbis m: *Sacris me collocant his sedibus Plentem, gaudentem, &c.*

Addit enim, se vna illa causa permotum acquiescisse, vt dissidentes in Ecclesia Episcopos simul pace conciliaret, quod & perficere curauit: nam in dicendis sententijs in Synodo non nisi paci consulit; de pace enim inuegregiam habuit concionem; adiecit & alia, de quibus suo loco dicturus sumus.

Dato iam, obfirmatoque in Ecclesia Constantinopolitana Gregorio Episcopo, sublato in hunc modum schismate ad concordiam vnitatemque; omnibus vna redactis; is de his, quae spectarent ad fidem Catholicam, actus est inter Patres. Hoc namque ordine Synodum progressam esse, declarant eiusdem Concilij litterae ad Theodosium datae inferius describendae. De fide igitur tractatis Patribus exhibitum fuisse volumen Occidentalium, eiusdem Synodi canon quintus significat. At quodnam scriptum per illud volumen Occidentalium intelligendum sit, explorandum est. Ad quod assequendum, illud considerandum: cum in dicto canone comprobati dicatur eum eo volumine etiam fidem Antiochenorum vnam substantiam in personarum Trinitate confitentium: in eam sententiam adducimus, vt nihil aliud per volumen Occidentalium Patres intellexerint, quam professionem illam fidei a Damaso ex Concilio Romano scriptam ad Paulinum Episcopum Antiochenum, quae continet anathematismos aduersus omnes haereses tunc temporis Orientalem Ecclesiam potissimum infestantes. recitat eam

XXIV. PRIMVM DE MAXIMO IN ORDINATIONE ACTVM. k Theod. l. 7. c. 8. l Sozom. l. 7. c. 9.

QVOD DECRETVM IN MAXIMO.

XXV. ORGONIS CON-FIRMA-TVR EPI-SCOPVS CONSTAN-

m Gregor. Naz. in eam. de vita sua.

XXVI.

EDITVM IN SYNODO CONSTANTINOPOLITANA NOVM NOMEN OCCIDENTALIVM.

o Extat item. i. Concilij. in Damaso.

XX. NON POTUIT IN RODVS AGI ARIOVS ROM. POM. a Concil. Chal. ad. l.

b Damas. epist. ad r. in syn. apud Theod. l. 7. c. 11. c. 12. d Sozom. l. 7. c. 9. e LITTERIS IMP. VO-CATI EPI-SCOPV.

XXI. GALLOS. NYS. VE-NIT AD SYNODVM S. HIERON. de scrip. Eccl. in Greg. Nyss.

g Extat a. pod Sur. rom. die 12. Febr.

XXII. EPISCOPI IN SIGNO-RE INVI- CONCLII.

XXIII. h Socr. l. 5. c. 2. i Sozom. l. 7. c. 8.

a Theod. l. 5. c. 11.

Theodoretus a, sed perpeiam mutato titulo, cum loco Paulini Episcopi Antiocheni apposuit ipse Paulinum Episcopum Theſſalonienſem quod cum de eadem ſcriptione egimus, ſuperius dictum eſt. Rurſum vero ipſum terrae diximus, cum eam ſuo loco minime ponit, poſt Concilium Conſtantinopolitanum collocans, quod conſtat ſcriptam eſſe ex Romana Synodo ſuperius recenſita: nam quo modo potuit ea Damaso ſcripſiſſe ad Paulinum Episcopum Antiochenum, quem (vt demonſtrabimus ſuo loco) liquet tunc vna cum Damaso praefentem fuiſſe Romano Concilio: Ex volumine igitur illo Occidentaliſſimum, nempe Damasi, elicitam eſſe pleniffimam de Spiritu ſancto diuinitate aſſertionem in Symbolo in hac Synodo inſtituto, collocatam, omnes, qui eam legent, intelligunt: vt non mirum ſit, ſi de his, quae ad fidem ſpectant, Damasio Oecumenicam hanc voluerit Synodum nominari, in qua quid Occidens, quid Oriens, quid vniuerſa demum Catholica Eccleſia, ipſeque praefertim Romanus Pontifex quid de Spiritu ſancto ſentendum eſſet, patribus voris, vnaque ſententia ediderunt.

XXVII.

Quod vero Patres, qui eodem Conſtantinopolitano Concilio praefentes fuerunt, optime ſciunt Antiochenos communicationis Paulini recepiſſe a Damaso fidei profeſſionem: haud poterunt eosdem communicantes cum Damaso Romano Pontifice non recipere: Quamobrem ad ſolendam omnem ſchiſmatis ſuſpicionem: ſe eos recipere, publica aſſertione decernunt, cum eiusmodi in eadem Synodo canonem itaſerunt:

Quod ad volumine atque Occidentalium: etiam eos, qui ſunt Antiochia, approbatiſſimum, vnam conſentis Patris & Filij & Spiritu ſancti diuinitatem. hae canon in libello Synodico cum conſtitutionum hae nec non apud Theodoretum e, ſed paulo diuerſe. Sic igitur ex his plane intelligis, ita diuifos fuiſſe inter ſe Chriſtianos Catholicoſ Antiochenos, vt tamen id fieri abſque ſchiſmatis labe contingerit: qua etiam conditione ea diuifio perſeuerauit in poſterum.

XXVIII.

Praeter autem Damasi volumine fidei, cognitum patris fuit in hoc eodem Concilio atque ab omnibus abſque cunctatione receptum Nicenum fidei Symbolum: Sed cum in eo parcius de diuinitate Spiritus ſancti actum fuiſſet, eo quod nulla tunc haereſis ei aduerſaria emerſiſſet, placuit S. Synodo de Spiritu ſancto diuinitate addere aliqua (vt vltim de Filio in Niceno Concilio factum fuerat) quibus aduerſus omnes haereticos eiusdem Spiritus ſancti vna eademque cum Patre & Filio diuina ſubſtantia praedicaretur, idemque Dominus dicebatur, quem ſeruum eſſe impitibus haeſitabant haereticis: ſcriptum namque fuiſſe in hac Synodo a Patribus libellum fidei, idem ipſi ceſtari ſunt in epiftola ſequenti anno data ad Damasum & alios Episcopos, qui Romae conuenerant, his verbis de De his pleniorum cogitationem animis poterit percipere, ſi libellum Concilio Antiochia conuocato de fidei deſiſione editum, & cum etiam, qui ſuſcepit anno a Concilio generali compoſitus eſt, legere placuerit: in quibus tum ſolem noſtram vberius expoſimus, tum laeſibus mper excoꝑnatus anathema ſcriptis proditum denunciamus, hae i b. Potro ipſum libellum fidei, ſiue dixerimus Symbolum ſumma deliberatione ſanctorum Patrum examinatum, atque decretum, tria dunt eſſe ſcriptum fuiſſe a S. Gregorio Nyſſeno Epifcopo: quod ſic ſe habet recitatum in Concilio Chalcedonenſiſis praemiſſis:

Sancta fides, quam expoſuerunt ſancti centum quinquaginta Patres, conſtituta eſt ſancta & magna Nicena Synodo.

XXIX.

Credimus in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem caeli & terrae, viſibilem & inuiſibilem. Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum Filium Dei vngentum, & ex Patre natum ante ſaecula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: natum, non factum: homoſum Patri (hoc eſt, euſdem cum Patre ſubſtantia) Per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines & noſtram ſalutem deſcendit: Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto & Maria virgine diuinitatus eſt: Et crucifixus pro nobis ſub Pontio Pilato, & ſepultus: Et tertia die reſurrexit: Et aſcendit in caelum, ſidet ad dexteram Patris: Et iterum venturus eſt cum gloria iudicare vivos & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum & conſubſtantialem, ex Patre procedentem, cum Patre &

Filio conſubſtantialem, & conſubſtantialem: qui ſectus eſt per Prophetas. In vnam Catholica & Apoſtolicam Eccleſiam. Conſtituimus vnam baptiſmum in remiſſionem peccatorum: Et expectamus reſurrexerunt mortuorum: Et vitam venturi ſaeculi. Amen. ſubditur ibi: Omnes reuerentiſſimi Epifcopi clamauerunt: Haec omnia fides: haec Orthodoxorum fides: omnia ſe credimus. item reperitur apud Latinos, diuerſa tamen translatione, & cum illo additamento, F I L I O Q, quod quando, quae occasione appoſitum fuerit, ſuo loco dictum ſumus. Vt autem in Occidente in ſacrorum ſolemnia caneretur, recenſor vſus fuit, non autem (vt aliqui putant) ex Damasi Pape decreto: nam auctoritate Ruſſini, qui his temporibus ſcribebat, liquet nullum aliud Romanam Eccleſiam nouiſſe in ſacris ritibus, quam Symbolum Apoſtolicum. Tantum namque abeſt, vt id Damaso tribui poſſit, vt quod careret haec conſuetudine Occidentalis Eccleſia. Toletanum hae rituum Concilium cum ſe profiteantur ab Eccleſia Orientali accipere velle laudabilem vſum.

Post ſcriptum libellum fidei, conſecutum eſſe in Synodo communi omnium Patrum ſententia damnatione haereſum, decreto edico, eorum epiftola ad Damasum ſcripta ceſtatur. Illum vero ipſum tunc ea de re ab iſdem Patribus ſanctum canonem hic ſubiicimus, qui ſic habet:

Nereſtor, reprobatore fides trecentorum decem & octo Patrum, qui in Nicena ſynodo conuenerunt: ſed manente ea forma ac rata. Et extrema execratione ac deſtinatione damnator omni haereſis peruerſae & impia opinio, praecipue Euanoniarum ſue Anomiarum, item Arianorum, ſue Eudoxianorum, item Semarianorum ſue Pneumaticorum, Sabellianorum, Marcellianorum, Photinianorum & Apoſtatarum hae canon. At non tantum haereſes, ſed eorum auctores nominantur in hac Synodo fuiſſe damnatos, diuinitate conſentunt.

Quod autem hoc eodem canone damnati ſcribuntur haereticus Eudoxiani, ita dicti ab Eudoxio Epifcopo Conſtantinopolitano, de quo ſuperius: cum idem deſcribitur Eudoxiani nominantur, redactique eſſent, vnde exierant, in claſſem Arianorum accidit, vt poſteris obſcurum redditum fuerit Eudoxii quoque nomen. Indeque eſt, quod ſanctus Gregorius I ita ſcribit ad Eulogium Epifcopum Alexandrinum: Praeterea idem frater noſter, nempe Cyriacus Epifcopus Conſtantinopolitanus, omnia in ſuis Synodi Catholicae, Deo auctore, locutus eſt: quemdam vero Eudoxium damnatum quem neque in Synodi damnatum inuenimus, neque a deſcribitoribus eius in ſuis Synodi reprobatum. Et canones quidem Conſtantinopolitani Concilio Eudoxianos damnant: ſed qui fuerit eorum auctor Eudoxius, minime dicunt. Romana autem Eccleſia eodem canone vel geſta Synodi illius haec tunc non habet, nec accipit: in hoc autem eandem Synodum accepit, quod eſt per eam contra Maccedonianum deſinitum. Reliquas vero haereſes, quae illic memoratae ſunt, ab aliiſ iam Patribus damnatae reprobat. De Eudoxiano vero nihil haec tunc agnoui.

In hiſtoria autem Sozomeni de quodam Eudoxio, qui Conſtantinopolitana Eccleſia Epifcopatum inſeſſe dicitur, aliqua narratur: ſed iſtam quoque hiſtoriam ſedes Apoſtolica recipere recuſat, quoniam multa mentitur, haec Gregorius. At praeter Sozomenum, a pluribus antiquioribus Patribus Eudoxium nefandae haereſis inſamatum atque conuictum fuiſſe, quae dicta ſunt ſuperius, manifiſte declarant. Sed ex Gregorii verbis iacturam paſſa eſſe Romanam archina ſignificantur, in quibus de tebus impie ab Eudoxio geſtis & eius damnatione nihil praeterea reperiri daretur, quam quae a Sozomeno ſcripta eſſent. Cur autem factum ſit, vt canones Conſtantinopolitani Concilii apud Occidentales in ſuſpicionem adducti ſint, vt eos nec velle habere, nec recipere: dicemus poſtea id accidit impoſtura Graecorum quorundam veris falſa micerunt.

Quod ad Semarianos, de quibus ſuperius damnaſos hoc eodem Concilio pertinet: adhuc ſuperſtitem fuiſſe eorum anteſignatum Eleuſum Epifcopum, & ad Synodum conuocatum, tradit Sozocrates in, cum ait: Ad Imperatoris aq, & Epiſcopi, qui eandem cum eo ſolem amplexabantur, modis omnibus, buratum fuiſt, vt Eleuſum cum ſuis ad concordiam fidei adducerent: eumque non ſolum legationem, quam Euſtathius

b Conc. Cl. ſuo. l. c. 1. c. Theod. in Nemo. Phoez.

DE DIVINITATE SPIRITUS SANCTI PATRES DECISSIVNT.

d Apud Theod. l. 5. c. 9.

e Niph. l. 1. c. 11. & c. 12. c. 13. Chal. d. 2.

SYMBOLI II CONſTANTINOP.

Ex Episto ad exepo Synod. l. 1. c. 11.

Ex Concil. Tol. l. c. 2.

XXX.

Apud Theod. l. 5. c. 9.

Ex libello Synod. Conc. Chalcedon.

XXXIV.

XXXV.

XXXVI.

XXXVII.

XXXVIII.

XXXIX.

XL.

XLI.

XLII.

XLIII.

XLIV.

XLV.

XLVI.

XLVII.

XLVIII.

XLIX.

L.

L. I.

L. II.

L. III.

L. IV.

L. V.

Et alij cum illo eorum nomine ad Liberium iam dictum Romanum Episcopum obierant, in memoriam redeunt: verum etiam quod cum multo ante, nullo habito discrimine, sua sponte cum illis, qui si dem Consubstantiali tuebantur, communicaverant: eorum nequaquam pie et religiose facturos, si cum antea consentientem cum illis de fide opinionem agnoscerent, tam rursus ea, quae praefate decreverant, penitus evertere melioritur. Verum apud illos nec admotio- nis, nec reprehensionis locus relictus fuit: Nam se male opinionem Arianam asserere, quam fidei Consubstantialis assentiri, dixerunt. Quae cum responsum, Constantinopoli abscerent: per litteras populo cuiusque civitatis significarunt, ut fidei Concilio Nicani minime consentirent, haecenus Socrates. De consuetudine vero Eleuthi cum Catholicis olim tempore Constantii, dictum est supra ex Hieronymo.

XXXIII.

DECRETUM DE SERVANDIS LIMITIBUS DIOCESEOS. Concil. Constant. cap. 1. ex lib. consil. Synod. tom. 1. Conc.

His autem in sacrosancto Patrum Concilio pro fide Catholica aduersus haereticos eam labefactantes stabilitis: ad pacem inter Catholicos in tam conferendam aliud decretum recentis malio occasione a sancta Synodo excogitatum est. Quod enim Aegyptii Antistites, Petrus Alexandrino Episcopo (ut vidimus) annuente praesumpserunt in tam remota a sua dioecesi civitate Episcopum ordinare: eiusque rei adeo perpetua facta causa destrudenda opus fuerit (ut diximus) tot ex vniuerso Oriente Constantinopolim Antistites conuenire, ut statum illius Ecclesiae perturbatum componerent: ne id vltius a quouis praesumeretur Antistite, quae decreta fuerant in Niceno Concilio de distinctione dioecesium innouantes, eiusmodi canonem Patres sancierunt:

XXXIV.

Concil. Niceni. c. 6.

Qui vltra quamvis dioecesium sunt Episcopi constituti, ne ad Ecclesias extra sua administrationis fines sit accedentes, neque consueverunt Ecclesias. Sed secundum canonem a Alexandrino quidem Episcopo res Aegypti dimittaxat administrato, Orientis autem Episcopi Orientem solum regunt (reservatae Ecclesiae Antiochenae, quae in canonicis Nicenae editis continentur, dignitatibus, praerogatiuisque) Aethiopiae enim administratione Episcopi res Aethiopiae dimittaxat regunt. Item Pontici res Ponticas solas, similiter Thraciae Episcopi res Thraciae administratione administrant. Inuocati autem neque accesserit Episcopi vltra dioecisim ne accedant, neque ordinant, neque alias Ecclesiasticas res administrandi causa, obsecrato vetere scripto canonis de iudicibus. Nam hoc clarum et manifestum est, quod in quaque provincia, praefecturae ipsius provinciae Concilium administrare debent ea, quae Nicenae decreta atque statuta sunt: Ecclesias autem Dei in barbaricis nationibus constitutas administrari oportet secundum eam, quae obstitit, et in vltima habetur, consuetudinem Patrum. haecenus ibi: haecque omnia ex praescripto Niceni Concilii sibi vlti sunt agere. Vnde in epistola Synodali anno sequenti ad Damasum data haec leguntur: De administrationibus autem, quae sunt cuiusque Ecclesiae propriae, cum vetus (ut nostis) lex est, tum sanctorum Patrum in Concilio Niceno decisio: ut videlicet singulorum provinciarum Antistites vna cum finitimis, modo id ipsum visum fuerit Episcopis, ministros ad Ecclesiarum commodum in suis ipsorum provinciis ordinent. Ex cuius legi et decisionis praescripto scitote tum alias quoque Ecclesias apud nos administratas esse, tum illustrissimarum Ecclesiarum sacerdotes electos. sic ibi. Porro ad hunc canonem haec habetur appendix adiecta:

Apud Theod. l. 5. c. 7.

Concil. Constant. c. 4. alibi et apud Theod.

XXXV. CANON DE SEDE CONSTANTINOPOLITANA, QUAE HABITAT.

Constitutio Papae ppi ad Episcopos. Dierlan. 2. c. Conc.

Constantinopolitana tamen Episcopus obineti praecipuum honorem et dignitatem secundum Episcopum Romanum, ideo quod Constantinopoli noua Roma est. haec ibi. In cuius Canonis explanatione ait Theodorus, fuisse olim Byzantii Ecclesiam sub metropoli Heraclae, sed hinc postea auctam privilegium cum a Constantino collatis, tum ab hac Synodo impertitis, primum post Romanam Ecclesiam locum obtinuisse. Sed quod in eo commenticium profusus illud privilegium (ut vidimus) habeatur, quo ea dicitur, ab ipso eadem Ecclesiae esse collata, quodque insuper (ut ex S. Gregorio nuper recitauimus) Romana Ecclesia dicitur quae in causa fidei ab hac Synodo essent decreta receperit: hinc illa libera voce Gelasius Papa e aduersus Acacium profert elogium: Cum solum Episcopus? Acacius scilicet cuius Metropolitana civitatis Antistite? nempe parochia Heraclensis Ecclesiae? Sic enim mutus fuit Timotheus Alexandanus Episcopus, ut praefertur sibi a quo animo Constan-

tinopolitanum Antistite passus esset? At praeterea, quod constat hunc canonem a Romana Ecclesia minime fuisse receptum, impolitum nomine etiam suspectus habetur imo plane additicius esse atque suppositus, vel ea saltem ratione docetur, quod in Synodo, immo post absolutam Synodam Chalcedonensem, id tanquam ibi in ea Synodo factum vsurpare conatus Anatolius Constantinopolitanus Episcopus, mox Leonem Romanum Pontificem expertus est sibi acerrime aduersantem. Quod si id ante Constantinopolitanae sedis concessum fuisse ab hac Oecumenica Synodo: satis erat Anatolio praesentem etate canonem, cuius nunquam vel leuem saltem habuit mentionem: qui quidem canon si extitisset, fuisse omnino saepe citandus, cum S. Leonis sibi et agantibus litteris tantopere vrgeretur.

XXXVI. Socrates l. 1. c. 2. et Soz. l. 7. c. 8.

Quod si quis obieciat, huius canonis mentionem haberi apud Socratem f. et Sozomenum: dicam maioris apud me argumenti esse, quod cum Episcopi, qui sequenti anno Constantinopoli conuenire, scripserint litteras ad Damasum de rebus hoc anno gestis in Synodo, nullam penitus habere huius canonis mentionem: qui quidem si sancitus esset, minime praetermittendus fuisset. Rursum vero quod hic canon aduersari videtur superiori edito canoni: haud par est credere ab eadem Synodo eundem esse decretum. Quoniam modo, quae ex praescripto Niceni Concilii voluit S. Synodus quibuscumque provinciis iura sua integra esse seruata, si in praedictam aliarum Ecclesiarum vni Ecclesiae Constantinopolitanae tanta contulit? Ceterum si canonem istum commenticium fuisse dixerimus: ille saltem post haec primo decreta, postquam Nectarii electionem sancitus esse dicendum erit, ab iis, qui remanserunt Constantinopoli Episcopi Orientales; quorum (ut dicimus) tantum studium fuit, ut Orientalem Ecclesiam etiam praeserent Occidentali: ipsorumque decreto tunc factum, ut Episcopus Constantinopolitanus curaret Ecclesias non Thraciae tantum & alias proximas, sed Aethiopiae quoque. Nam in Concilio Chalcedonensi, vbi actum est de iure ordinationis Episcopi Ephesini totius minoris Aethiopiae Metropolitani, hoc spectare ad Episcopum Constantinopolitanum, proclamatum: ceterum ceterum Constantinopoli ana Ecclesiae, id ibi ex huius Synodi canone vendicantes: haec enim ibi leguntur: Clerici Constantinopolitanae Ecclesiae clamaverunt: Ea quae sanctorum Patrum centum quinquaginta sunt, teneant privilegia Constantinopoli, ne deperant: Ordinatio secundum morem ab Archiepiscopo nostro facta. ita ibi. Et ne putet iuris fuisse Episcopi Constantinopolitani Episcopum Ephesinum tantum deponere & ordinare: ex S. Ioannis Chrysostomi Actis conitat ipsum non solum eius vrbis Antistitem deponisse, sed & alios plures Aethiopiae Episcopos, aliosque in ipsum locum substituisse. Quoniam ex alia eisdem Synodi Actione pariter intelligitur in Bythymiae provinciae Ecclesia posita fuisse ex privilegio sub decretis Constantinopolitanae. At haec quidem non nisi huius Synodi auctoritate potuit hinc tempore proximo sibi vendicare Chrysostomus, qui successit Nectario, substitutus ipse Magno Gregorio, qui hoc anno in eiusdem Ecclesiae thronum ab hac Synodo euectus est: haud enim par est eide de tantum Episcopum ea sibi vsurpasse ab iis maioris Synodi auctoritate.

Concil. Constant. tit. 11.

Concil. Chalced. c. 3.

Denique canoni in hoc eodem Concilio statutus reperitur de accusationibus Episcoporum; nouissime vero quo modo ab haereticis redeuntibus haereticis recipiendi forent. Quibus omnibus absolutis, haec ad Theodosium Imperatorem iidem Patres simul conuenientes contulerunt:

XXXVII. Can. 6. et 7. ex libello Synod. tom. 1. Conc.

Religionis ac pietatis obseruantissimo, Deiq. amantissimo Imperatori Theodosio sanctum Concilium Episcoporum, qui ex diuersis provinciis praefecturisque Constantinopolim conuenimus.

Intio quidem nostri ad tuam pietatem scripti, gratias agimus Deo, qui tua pietati Imperium constituit ad communem pacem Ecclesiarum, & sanae fidei confirmationem. Agnosces autem Deo debitas gratias, necessaria quoque ea, quae acta sunt in sancto Concilio, ad tuam referimus pietatem: nempe quod ex quo tempore ex

Concil. Chalced. tom. 1. Conc. SYNODI AD THEODOSIUM DOIVM LITERS PRO CONSTITUTIONE.

mandato tua pietatis Constantinopoli conuenimus. primum quidem mutuum inter nos concordiam renovauimus: deinde uero breues etiam prescriptimus ac prænominimus quosdam quasi terminos regulasque quibus & Patrum qui Nicæa congregati fuerunt, fidei confirmationibus comprobauimusque. & que aduersus eam oborta sunt, peruersa heresi ac prauis opinionibus extrema cum execratione ac detestatione reprobauius. Præterea etiam ad recte constituendum ac ordinandum statum & disciplinam Ecclesiarum certos canones statuimus ac prescriptimus. Quæ omnia huic nostro scripto subiecimus. Rogamus igitur tuam clementiam, ut per litteras tue pietatis ratum esse iubeas, confirmesque Concilij decretum: & sicuti litteris quibus nos conuocasti, Ecclesiam honore profectus es, ita etiam summam eorum, que decreta sunt, conclusionem sententia atque sigillo tuo corrobores. Domini autem Imperij tuum in pace & iustitia stabilitas, tranquillitasque, & productas in multis & infinitasque quietates & generationes, atque ad terrarum potentiam celsitudo quoque regni gaudium & fructum adspicatur. Gratificetur Deo Orbis terrarum, ut te qui reuera pietatis studiosissimus, Deique antistipitius Imperator es, ualentem omnibusque præclaris rebus florentem & excellentem uideat: id quod sancti etiam ab illis precibus ac votis petant & orant. hæc tamen Patres, qui his sanctis canones subiecerunt.

XXXVIII. C. V. VO. EVNT. C. N. FIRMARI. AD IMP. DECRETA. CONCILII.

Quod autem adeo studiose exposcent statuta in Synodo ab eo confirmari, atque sigillo muniri: id quidem prudenter, quod eo modo sibi idem Imperatoris stabilitas & iustitiam oppugnantem: utpote qui experti essent Valentem Imperatorem in deterius esse mutatum. Porro eandem Synodum Constantinopolitanam confirmatam fuisse à Damaso Papa, Photius tradit in libello de septem Synodis: quod sane intelligendum est in his, que spectant ad fidem Catholicam, ut ex sententia S. Gregorii paulo superius est declaratum. Cæterum auctoritate eiusdem Damasi, eadem ex parte, hoc Concilium constat obtinuisse nomen Œcumenicum: eo enim nomine postea omnes ipsius nuncupate soliti sunt. Etenim tantum uobis & firmitatis que libet Synodas consequi solet, quantum eidem auctoritatis imperit Romana Ecclesia, ipsa Apostolica sedes: quod multis exemplis demonstratum est, & alias sæpe contingere inferius diuersis temporibus demonstrati.

XXXIX. DE SYN. SCRIPTO. NE EPISCO. PORYAL.

Post hæc eadem consecrata est subscriptio Patrum, ita tamen, ut nomina postea superuenientiam Episcoporum necpote Timothei Episcopi Alexandrini, Dorothi Oxyrinchi in Ægypto Episcopi, & aliorum, immo & Nectarii, qui post abdicationem Gregorii creatus est Constantinopolitanus Episcopus, fuerint superadicta. Sed perperam factam, nescimus à quo, ut quoniam Gregorius nunciam remisit sedi, qui ante subscriperat Episcopos Constantinopolitanos, inueniatur inter Episcopos prouincie Cappadocie & ultimo loco positus, quasi non fuerit Constantinopolis Episcopus, sed Nazianzi. Nec est, quod quis dicere possit, post eius abdicationem, & subrogationem Nectarii, Patres Synodo subscripsisse. Nam id omnino falsum esse, ex eo conuincitur, dum subscriptus huic Synodo reperitur Meletius Episcopus Antiochenus, post cuius mortem liquet Gregorium sedem reliquisse, eamque tandem collaram fuisse Nectario, qui ultimo loco habitæ Synodo suum apposuit chirographum, sed libris, qui extipit, imprudens, quidem (si tamen uelimus dolum malum abfuisse) quod sciret sedem Gregorii collatam esse Nectario, sublato à Gregorio eius sedis titulo, ne duo simul inuenirentur sub ipsi Constantinopolitani Episcopi Gregorius & Nectarius, illum in globo patriæ tantum nomine, exigue ciuitatis Episcopo, um ultimo deposuit Cappadocum Antistitum loco, Nectarium autem titulo Episcopi Constantinopolitani in eadem subscriptione recensuit, quod scilicet absurdum tibi uisum esset, duos eiusdem sedis ibidem Antistites nominari.

XL. DE ORIB. MELETTI. E. EPISCOPI. ANT. O. CHANI.

Licet autem ita, ut dictum est, sacrosancta Synodus fuerit absoluta, atque presentium Episcoporum subscriptione firmata: tamen uentus tenuere Patres, ne recederent Constantinopoli, sed illic diutius morarentur. Fuit in ore prima causa, ex qua alie confluxere, ob ut

Meletii Episcopi Antiocheni, viii quidem ob consummatam longæuam ætatem in exilibus, ad que obtuendam Catholicam fidem tum à Constantio, tum à Valente Arianis Imperatoribus sæpius pulsus fuerat, aliaque pro pietate officia honestissime perfunctus, omnium ore laudati, summaque ueneratione ab omnibus culti. Laudauit eum tunc Gregorius Nyssenus & panegyrica illa oratione, cuius est exordium: Auxit nobis numerum Apostolorum uosum Apostolus, qui cooptatus est in ordinem Apostolorum. &c. Imo ante ipsum alius ex patribus, fortasse Amphilocheus discretissimus uir, pro concione pariter, eiusdem profectus fuit laudes Meletii: quod idem Gregorius illis uerbis testari uideret, quibus ait: Meministi omnino quem admodum uobis ante hanc nostram habitam oratio labores & certamina uiri exposuit, quod cum per omnia sanctam Trinitatem honoraret, etiam in numero certaminum honorem conferuaret, ut qui in tribus incursum tentationibus deseruauerat: ausu continuationem, contextum & feruorem laborum, qualis in primis, qualis in medijs, qualis esset in postremis, &c. utpote qui sub Constantio primis, inde sub Iuliano, demum sub Valente Augustis gloriosa pro fide certamina obiisset. Quomodo autem publico & celebri funere fuerit honoratus, idem Gregorius in fine sic habet:

a Gregor. Nyss. orat. in funere Meletij.

b Gregor. Nyss. ibid.

Exponit bonas narrationes, dicite miraculum, cui fides derogatur: Quomodo maris in modum condensati, innumerorum hominum populus, uisum continuum corpus uinuerit, etiam, tanquam aqua quadam circa tabernaculi pompam affluente: Quomodo preclarus David multifariam multisque modis in innumeris ordinibus sese distribuens inter diuersa simul & eiusdem lingua homines circa tabernaculum tripudabat & saltabat, significat hac figura Gregorius diuersorum ordinum psalmodiam, qua uenerandum corpus prosequebatur. Sed addit de luminaribus: Quomodo uirginis quasi uiginti annos continentibus facibus, & trullu continuo perpetuoque succites, quoad oculi longissime prospicere possent, porrigebantur. Exponit studium totius populi, Apostolorum contubernium, quomodo sudaria facientes ad presidium atque iustitiam fidelium disceptantur. Adiecit orationem etiam Imperator moerens ob calamitatem, & solo exurgens totaque ciuitas una cum pompa sanctis transiens: & consolamini uos inuicem in sermonibus istis, post hæc uero de Meletio in cœlo cum Deo agente: Intercedit autem pro nobis & populi erratis, &c. hæc Gregorius Nyssenus coram amplissimo Patrum Senatu, ut probe intelligas, id ipsum esse professus, quod uinuerunt Concilium & cum eo Catholica Ecclesia fide crederet, sanctos in cœlo pro nobis apud Deum preces fundere.

XLI. P. V. N. N. L. T. L.

Translatum deinde fuit corpus eius Antiochiam, ibique summo honore exceptum, anniuersariaque celebritate perpetuaque memoria consecratum, nomine eius relato in tabulas Ecclesiasticas die festo ingiter celebrando, Eo uero autem iusto, postea S. Iohannes Chrysostomus in laudem eius habuit frequenti populo concionem. Quod uero tertio Idus Februarii Meletii memoria in publicis monumentis legatur adscripta: non quidem quod ea die ex hac uita migrarit, id factum est, cum conseter altimo tempore esse defunctum; sed quod more maiorum, uel ea die fieri Episcopus ordinatus, uel forte quod Constantinopoli Antiochiam ea die transferri conrigerit. De cuius translatione Gregorius Nazianzenus ita iambicis breuiter agit:

XLII. MELETTI. CORPORA. IN ANTI. OCHIAM. Eius a. Paul. Ep. ad. 2. Ph. 2. Cor. 12. 1. ca. 12.

Eclis. stantij, rectum est post ad suam
Thysanarum ingenis, hoc hominem agnoscitibus.

a Gregor. Naz. in carn. de uita sua.

Rursum uero de translatione reliquiarum Meletii hæc Sozomenus est: Meletij reliquie Antiochiam translata, iuxta loculum Babyle martyrii condita fuerunt. Fertur autem, eius regia continue uia ex Imperatoris mandato intra manna in ciuitates fruisse receptas præter consuetudinem Romanis usitam, & alternatim psalmorum cantibus uis quoque in loco honoratas, donec Antiochiam usque transportarentur hæc Sozomenus. Gregorius Nazianzenus de eodem sancto Meletio tradit, ipsum morientem commendasse Episcopis pacem Ecclesie. Ex cuius plane sententia, de non subrogando aliquem in locum ipsius à prudentioribus in Synodo agi ceptum idem Gregorius affirmat: sed per factiosos quosdam

c Sozom. l. 7. c. 10.

ACTVM IN SYNODO. DE ORDINANDO. NECTARIO. SUCCESSORE MELETTI.

Flavianus studiosus, qui in locum Meletii succedendum ipsum Flavianum Antiochenum presbyterum conabantur, conflatae sunt turbae, tumultusque concitati non leues: de his enim ita Gregorius:

De non movenda res statim captam est agi, Quam turbulenti scilicet virgabant viri: Hos molientes improbi, ut tunc vicio Opponeretur Praesuli Praesul novus.

Iam dictum est, diuissimam a tempore Iuliani, citra tamen schisma, Orientem ab Occidente ob Meletium atque Paulinum Catholicos Episcopos Antiochenos, studuisseque Orientales Meletio, Paulino autem, quem creauerat Lucifer Calaritanus, fuisse Aegypti Episcopos & omnes Occidentales. Porro seniores prudentioresque pacis cupidi Patres ex facta iam ante transactione, quam diximus, cessandum esse ab ordinando successore Meletii, a qua lance rem tantam pensantes, existimabant: erat autem minor longeque inferior horum numerus, respectu eorum, qui contrarium suadebant, indigne ferentibus ordinatum ab Occidentali Episcopo praesertim Orientalibus populis.

Cum de tanto negotio Patrum sententiae rogaretur, Gregorius Theologus grauiissimam hanc sententiam dixit: cui quidem si paruisset ceteri, ingens illa discordia fuisset penitus conuoluta in profusam extirpata. suaderi enim conatus est, ut fineretur Paulinus iam aetate consumptus, paucis diebus, quibus vita superest foret, solus sedere Episcopus Antiochenus; eo vero defuncto (ne quid suorum iurium Orientales dispendii paterentur) in defuncti locum tunc subrogarent, quem cuperent ita namque fore, ut Oriens & Occidens summa concordia iungerentur: quod si secus fieret, discordias nouas iterum pullulare, & veteres recrudescere oportere.

Hanc autem ipsam, quam Gregorius sententiam dixit, in Vita sua carmine scripta iam bicis exarauit metris, ubi post multa, quibus eos ad pacem exhortaretur, & exacerbatorum molliret animos, dicta, quid ipse sentiret, his explicat:

Thronum retineat, qui tenuit ad hunc diem, nempe Paulinus.

Quid hoc noceret, paulo si diutius Non liceamus hinc virum, mos ut vetus Fererat? Aetas post dabit cana exitum Rebus secundam, quig, mortales manent Omnes caducae terminus vite, bonis Abibit ille morte, quo pridem capis, Functus, datur spiritum reddens Deo. Plebisq, tum nos scilicet concordibus, Antistitumq, calculus prudentium, Alion, fauente Spiritu, dabimus throno, Si forte praesens opprimi poterit malum. scitum sane probumque consilium, & post multa: Celandus ipsi paululum palmam amplior Hinc ut parcat, nosq, seruatur Deo, Seruomus atq, peruenit Orbem pessimo, &c.

At quid consultius hac sententia profecit Gregorius? nihil profusius tantumque abiit, ut quod vellet, persuaderet, dissidentisque in concordiam reuocaret; ut contrariae factionis Episcopos magis magisque ad iram prouocaret, reddideritque eorundem animos odio concitatos, in seipsum haec sapientissime perorante in, iusta que suadentem, insensos ac plane implacabiles; ut pote qui illis visus esset ab Occidentalibus stare, eorum causam ferere, patrocinarique sententiae Damasi Romani Pontificis Paulino studentis, id enim verbis illis Gregorius ipse significat, quibus ait:

Hac concionis comprobant nostra, licet Saxi petita: lior vnde in me improbus Exarsit, & quae se quantur.

Ceterum qua ceperat animi constantia dicere, quod aequum, vtile, omnique ex parte optimum videbatur, eadem perseueravit in finem, contestatus se cessurum throno potius, quam ut illis iniusta, damnosa, in omnibusque pessima decernentibus inhaeresceret: quod his quoque verbis explicat:

At mihi carentem vos throno concedite Vitam periculo liberam, est in gloriam: Illic sedebit, nulla vbi sedes mala. Hoc namq, praesul, ceterum quam ut misceat, Meamq, me cui scilicet in sententiam Possum nec illi rebus impravis sequi, &c.

Quid demum illi post nouissimam hanc contestationem Gregorii & ipsam probe descendentem audiamus: ait enim:

— Clamant illi vndique, Ut graculorum turba, rem meam moliens Inuenim ceterum, quam tabernam dices? Trahenus, turba puluerem venti emulsi: Dignatur esset cum quibus nemo metu Sancto, thronosq, praedixit, quocumque loqui: Praepostere ut quis funderent verba, & velut Vespa insulserent concito in frontem impetu. At hoc scitatus est tamen ceterum, seuim Motus iuente seruidos, quosq, erat Fronare, haec ipse.

At non omnes puto senes Orientales de electione Flavianum tumultuantes alios esse sectatos, sed ex his aliquos erga eundem Flavianum nimium studiosos; resillisse autem sanctissimos confessores veri amantes, quibus aequae Gregorio mens nulla priuata cuiusquam steteretur affectione.

Ceterum minime leuis haec quidem culpa fuit, noxae tenuis, sed ea plane, quae turpem illis potam inuoluit, cum praesertim qua ratione, quae praeferunt rem prioris iniquam velarent, nullam habuerunt: cum iidem miseri ut consulerent pudori, primorum inuit parentum, opus habuerint consilere ficis folia, quibus denudata peccato verenda contegerent. At quaenam ista? ridebis cum Gregorio, si audies. Factiosi enim illi quo probarent praesertim Orientalem Ecclesiam Occidentali, quod omnibus alijs destituerentur probationibus & argumentis, vnam illam rationem afferbant, dicentes: Quoniam Christus in Oriente natus est, idcirco prior esse debet auctoritas Orientalis Ecclesiae. Scite quidem, nisi eadem ratione contra eos dicendum quoque fuisset, Aegypti prouinciae, qua iungitur Iudaeorum regioni, in qua natus est Christus, potius esse iura debere, quam aliarum remotiorum prouinciarum; ob eamque causam controuersiam illam ad iudicandam fore Paulino, cuius electioni (ut saepe diximus) fuit in primis Magnus Athanasius, & omnes Aegypti Pastores.

At indignam profusius tanto ceterum sententiam, & perpetuo silentio condemnandam, ipse Gregorius deridet hisce verbis:

— Ratio porro quam sita, aspicit, Debere nostras nemperes Solem sequi: Ortum hinc traheutes, vnde regnator poli Nobis, amictus carne, primum silendunt, & inferis his alludens: Aduersa stabat huius tumentis; Phaebo phalanx.

Potero quales nam essent, qui adeo infalsa essentent, pluribus docet, nempe Episcopos, qui temporariam tolerent habere fidem & cum Principibus mutantur, quorum arbitrio solerent esse Catholici, vel haeretici: horum vero inconstantiam & perditum studium idem Gregorius hac sugillat ironia:

Alloquimur omnes: intret huc quisquis uolet, Fidem licet hu pluries aut verteret. Nunc nondum nam tempus est, quae est sine Nullus recedat, Vera erit quando alia, (Mutationem facile nam tempus capis) Artem ipse calles: protinus rursus exeat. haec ipse, & alia plurima de in idem omni contemptu dignis Episcopis.

Ex quibus colligere potes, quali quantove huiusmodi iustitiae, Romana Ecclesia huius Synodi canones respuevit, & tantum que de fide statuisent, secernens pretiosum a vili, summa auctoritate amplexa fuerit; ut pote, quod nihil praeterea noui in ea appouissent, sed quod antiquitas traditam, diuinis scripturis probatam, a veteribus

XLIII. SENTENTIA ORATIONIS. CALDERE. RIMA.

XLIV.

GRIGOR. PAVLE VISYS OCCIDENTALIBUS CONCIAT ADVERSARIOS.

XLV.

SENIORIBUS SEQUENTIBUS NUN SENTENTIAM.

XLVI.

FVILL ARGVMENTVM ADVERSARIORVM.

XLVII.

GRIGOR. NAT. IN CARME DE VITA SVA. QVALES B. PISCOPVS TVMVLTVANTES.

XLVIII.

Patribus custoditum, & a recentioribus scriptoribus declaratum, nimirum a S. Basilio, qui decesserat. & Gregorio Nazianzeno atque Nysseno, qui aderant: quod vero magne videbantur esse securitatis atque fiducia: omnia idem decreverunt secundum quod acceperant per recitatum in Synodo volumen Damasi ab Occidente. At cur, dices, summa auctoritate idem Damasi eiusmodi Synodum honestavit, patremque Nicenae esse statuit, cum eidem Oecumenicæ nomen indiderit, ut prope cum quatum Oriens, tum Occidens conspiravit confenserintque, sitamen indignam existimavit, cuius præter id, quod de fide in ea statutum fuisset, cetera probarentur? Ex nuper dictis causam ipse conicere poteris, quam tibi apertius pandam.

XLIX. CONSILII VBI DAMASUS DE CONCORDIA CONSTANTINOPOLITANA POP. ORIENTALIS NOMINE MANDAVIT.

Intelligis, puto, testificatione Gregorii Nazianzeni, quales, excepta paucis, tunc esse solent Episcopi Orientalis Ecclesie, quo modo fidem habere consueverint protatione temporis immobilem, & non nisi ad privatum commodum accommodatam: cuius quidem rei non Gregorius dantaxat, sed & Basilius suis scriptis locuples testis accedit, ut suo loco superius est demonstratum. Quod ergo Macedoniana & Eunomiana hæresis intulisset in Oriente, licet eam Damasi in Concilio Romano damnasset, cum eidem percepisset ab amplissimo Patrum conventu, ab omnibus, inquam, qui tunc post persecutionem cohererentur Orientales Episcopi, ipsam damnari, Nicenamque fidem firmiter stabiliri: oblatam anam libenter accipiens, quo eisdem motu lætes in officio contineret, firmaretque, ipsi Synodo summanest in pettus auctoritatem, ut sic eidem suis ipsorum vinculis firmius ligingerentur, qui post hæc nescis dicerent, quod summo consensu fuerat institutum, & ab Occidentalibus receptum, ac sublimi loco repositum, solita levitate convellere, atque infringere temeritate. Quod quidem consilium Damasi magno fuisse Catholice Ecclesie emolumento, eventus edocuit. Sed ad res in Synodo gestas redeamus.

L. TENTATIVE GREGORII CONSTANTINIA.

Quod autem in ea Synodo supra videretur esse Gregorii Nazianzeni auctoritas, tum ex eminenti doctrina, fideque Catholica, tum optimis moribus longo usum retum ad senectam usque indefesso studio propagata (ut omnitas dicere de throno sublimi, in quem nuper euectus erat) haud ausi sunt improbi tentare tanti viri constantiam, quem coepere ad voca pertrahere, quo æstimatione Gregorii suam ipsorum valeret turpitudinem honestate. Quid facerent contentiosi illi & male compositi iuniores Episcopi? Quod scirent & reliquos seniores Episcopos in iuris oborto quo collo ab eis traduci abque Gregorio: auti sunt illud ipsum, quod conabantur de Flaviano, per eius familiares eidem suadere. At quam procal abfuerit, ut ab his ipse Gregorius ageretur in præceps, ita idem narrat:

a Gregor. Nar. in cons. de vita sua.

Quid me necesse est dicere, quibus vocibus Ad his amicis nostris canonicis fuit Tentat et cum cederet primis mihi, Aliquis petentes pro fide summa A fide amico, sed fide summa in malis Nonpe ve unarem velus his in omnibus: In omnibus me Vincat hoc quisquam flet, Quos ubi am speretere ipse, non gatum Dei Natura sursum fontium tendet primis, Patre, ad unum flammam labetur vorax, Quam quid saluti per fides produm mea.

Exire capi hinc ipse de medio pedem, sicque indignans ab se hinc Synodo.

LI. FLAVIANI EPISCOPI ANTIQ. CHIN. ELIOTY.

Quid demum? Cum à Synodo Gregorius recessisset, qui remanserant, communibus votis eligunt Flavianum presbyterum Antiochenum Meletii successorem: sicque continuata est prior discordia, ut vains Ecclesie Catholice potestudo duo præsent Episcopi, nempe Paulinus, atque Flavianus: sed & his defunctis, eorum successores in locum ipsorum successi, adeo ut usque ad annum Domini quatuoragesimum octavum minime valuerit (licet plurimum in hoc includerent sanctissimi viri) schisma componi: quod tandem per Innocentium Romanum

Pontificem vix petenti edicta pace, tolli. En vides, quam bene consulerent Gregorius sapientissimus archieps, & quam male consilium invenum reliqui securi fuerint seniores. Laudanda magno opere civitatis in his fluctibus Damasi Pontificis Maximi in comparabilibus longanimitas, qui licet id minime probavit, quod egerant, haud tamen nexu excommunicationis eos obvoluit, ne magna scissura in duas Ecclesiam Catholicam partes divideret, separaretque ab invicem totum Orbem: sed tum ipse, tum posteri successores opportunam tolerantiam agendum existimantur, officis potius & beneficiis aduersarios demerentes, prout inferius saepe a pluribus doctore sumus.

LII.

Rem indignam iudigne adeo Gregorius tulit, ut non à Synodo tantum, sed ex ipsius Episcopi iurisdictionibus (ut ipse testatur) excelleret quo significaret et potius abique Episcopali functione otioso vitam abeuntum, quam ut talia tantquam aduersus eos nescis tractari conspiceret. At illi, qui eius successione de buerant emolli: huius quem pro Occidentalibus agentem experti fuerant aduersante, & throno profus dimouerent, non iam obliuiscunt sibi recens occasionem quam liberrime arripuerit. Quenam autem ista fuerit, retum ergo postulat, ut dicamus.

LIII. TIMOTHEUS EPISCOPI ALEXAND. PRINCEPS VBI CONSTANTINOP.

Timotheus Episcopus Alexandrinus venit hoc tempore Constantinopolim vna cum suis, & cum eo aliquot Episcopi Macedoniarum, acciti hi quidem omnes, ut ipsorum quoque sententia componerentur res Antiochenæ: sed cum peruenissent, resque deploratas ob electionem Flaviani reperissent, indignante quoque ipsi non expeccatis, sedem Gregorio confirmatam, quam ante Ægypti tempore Maximi improbaerant: eius promotionem vitiligitime factam coepere arguere, & negantes fuisse id iuris Episcopi Antiocheni, nempe Meletii. Etenim Episcopus Alexandrinus, quod primæ sedis post Romanam præfesset, id ad se spectare cogitendebat, atque iam Timothei prædecessor Petrus in ordinando Maximo eiusdem sedis Antiochie quasi ius debitum antea vindicarat. Quin & post hæc, scimus defuncto Nectario eiusdem sedis Episcopo, in ordinatione Ioannis Chrysolostomi eius successoris requisitum esse consensum Theophili tunc Episcopi Alexandrini, ut Socrates, & Sozomenus c. atque Palladius id tradunt. Verum hæc de exturbatione Gregorii, ipsius auctoritate narremus, & in primis que de aduentu Ægyptiorum ac Macedonum Episcoporum ipse narrat his versibus:

Veniunt repente nam vocati, fuderi Ut sanando inuenerent vires suas, Niloticis, Maccedonibus, operarij Mysteriorum seduli & logum Dei, Inhabitantibus Hisporem in nos & graue, Aduersa stabas his tamen: Phosphoralanx.

b. Socr. L. c. 1. c. 2. c. 3. d. Pala. in dialo. de Alin. 5. in Chry. c. Gregor. Nar. in cons. de vita sua.

hæc edico Gregorius, quod Ægypti atque Macedones tuerentur partes Paulini, Orientales vero partes fuerint consecrati Meletii. Ægypti ergo atque Macedones, cum cernerent ipsos Orientales, contempta pace de electione Antiocheni Episcopi decreuisse: & ipsi nulla habita communis concordie ratione, confirmationem (ut dictum est) Gregorii ab ipsis factam impugnare coepere, non quidem in odium ipsius Gregorii, sed in inuidiam Orientalium Episcoporum: quod idem Gregorius testatur his verbis, cum pugnas inter eos acerbissimas excitas recenset:

Odio quidem non tam mei, vel in throno Alium locarent, quam dolorem ut inuicerent Aliquem hoc throno me fixerant qui in Presulatu Saltem remotis hoc mihi interdum arbitrio Ipsi asserebant. Non enim in nec pristinas Se ferre posse, nec novis iniurias.

DISCORDIA INTER EPISCOPOS ET ORIENTALES.

Et quidem haud poterant, qui partes Occidentalium tuerentur Ægypti atque Macedones Episcopi, non bene velle Gregorio, qui (ut demonstratum est) tum vehementer pro componenda pace Occidentalium Episcoporum susceperat patrocinium, adeo ut eidem disiecta oratione & vehementer contradidione restiterit. Sic igitur erat causa Gregorii, ut in eum, à quibus collocatus in

EGYPTI EPISCOPI QUASI ERGA GREGORIVM.

throno

throno fuerat, Episcopi Orientis ob defensionem causae Occidentium infensio animo essent, & Occidentales ipsi in odium Orientalium de sede illegitime occupata negotium illi facerent. At quoniam, ego, animo Gregorius ista tulit: ipsum audi, ante stomachum in Episcopos ob res inique perpetratas, cum iam secessionem parauit, ait enim:

Mouere at ista coepit ut primum hac cohortis: Effringo vincula, tradit amq, animum libens

Acripio, &c.

LIV. GREGOR. CONCILIO NATURA IN SYNODO DE PACE. a Greg. de Fucora. 2.

At non sic quidem abcessit Gregorius, ut quod erat officij, praetermitteret, neque ut ad simul conciliandos eos tam algeri inter se concertantes sequester medius intercederet. Tunc n. orationem de Pace habuit, quam tertiam ordine positam dicunt, cuius est exordium a: Pax amica, non re duntaxat, sed nomine quoque ipso suauis, &c. ibi autem post multa, quod ad causam, de qua agitur, spectat, haec habet: At nunc alij, mea quidem sententia, perquam misere mutui opibus, auxilijs, succurrunt: adeo ut mirandus, qui diuino labore vix tandem & paulatim, nec sine plurimi cruoris effusione collectus fuerat, in duas iam contrarias partes distinctus sit: quicquid autem paci fluens, medijsq, se profertur ab vtriusq, male iudicantur, vixitque qui vel contemptus sunt, vel etiam bello cessantur. A qua parte cum ipsiusq, hodie die stemus, qui haec respicientibus, ac properea cathedram certaminis inuaditq, plenam accepimus, hanc mirandum erit, si ab vtroque laecremur & prodelemur, ac post multos sudores & arummas de medio submoueat, ut sublato tam omni obice atque interstitio, coniunctus atque omnia animi ardore sese matro consuluerit. *Enimvero haec seclerataque comprimere, maximo quidem Dei fuerit omnia amicitia vinculo constringentis, deinde autem & hominum carum, qui virtutem suam in suis colunt, & consuetudine bonum cognovit atq, perfectum habent, &c.* at licet haec Gregorius sapientissimè perorasset, altercantium tamen aures pertinacia & ablatione simul obducta nihil admittere poterant, quod Christiana professio laederet.

LIV.

Eodem ferme tempore, cum aduersarij oblatantes in Gregorium, de eo ipsi essent in vulgus, non defendendae veritatis amore Constantino olim se contulisse, sed eius sedis cupiditate incensum idem Gregorius egregiam illam habuit Apologeticam orationem, cuius est titulus: De non assensu a Catholica Constantino politiana. Sed licet animis affectibus vacuis haec plus satis peritiosa essent: apud aduersarios tamen odio tingentes nihil omnino profecit, ut erga ipsum (quod dignum erat) aequanimiores redderentur, sed contra exasperarentur magis. Re igitur penitus desperata; Gregorius quod ante fuerat meditat, iam perficiendi tempus opportunum accepit, oblatamq; occasionem abdicandi se Episcopato libenter arripuit: eo nimirum iusto dignoq; pretextu, ut quia suae causae sedis inter se mutuo concertant Episcopi, ea sublata, tanquam obstatulo quodam medio interiecto remoto, dissidentes sanctae unitatis foedere iungerentur in vnum: praestare quidem ratus, ut sedis suae iactura, omnes concordiam mutuaq; pacem inuenit. Quamobrem ipsam Synodum ingressus, ut desinerent inter se mutuo concertare, & procellas exagitantibus tandem reddidit tranquillitate quiescere, cohortatus, ut alter Ionas, deuouere se mari, luxq; sedis dispendium perlibenter fore passurum, liberaliter obtulit, quod & ingenue praestitit: haec enim ipse iam bis:

*Tempus, natum commodam, in medio offero
Hac dicta curis, Vos vixi, quos hic Deus,
Grata statutu ut suo qua munum,
Iunxit, videte postero de me loca.
Qui d' namq, de me, cunctis hic sum maximus
Consideretur, fiat, haud magni interesti,
Ergo veniat alius vestras, precor:
Cute in vnum: vos amur tandem liget,
Quousq, sui vi & truces radebimur:
Praetera, pignus omnium ut reuini inscj
Dexteris amice sederi date inuicem.
Ego vero Iona c' facinus exultum amulor:
Me pro salute do libens nostra ratio,*

Greg. Nat. in carno, de vita sua.

*Licet excitati turbini causa haud stem,
Nos forte captos mergite infano mari:
Nos hospitulis catus excipiat, Sic vos
Concordia volui mutuum: pergit
Ad cuncta deinceps alia. Latitudinied
Locus hic vocatur: Splendidior hinc surget mihi,
Si stetu in me, &c.*

haec & alia ad eos Gregorius, egregia plane comparatione alludens etiam ad puteum, quem post multa Philistinorum iurgia S. Patriarcha Isaac effodien, absq; altercatione possedit, ob idq; eum Latitudinem nominauit. Et quidè puto ex verbis his Gregorij in magna Synodo eam Patribus dictis, factum esse, ut locus ille, vbi eiusmodi Concilium celebratum fuit, nuncupatus esset *Concordia*, id enim S. Ioannes Damascenus eccelsatur, cum ita ait: *Erant in oratorio reliqua Pantaleonis & Martini martyrum. Quod quidem oratorium, Concordia nominatur, quoniam illic certum quinquaginta Episcopi, Theodosio Magno Imperatore regnante, in eandem sententiam conuenere, haec ipse.*

Sic rebus dispositis, haud fuit qui (ut par erat) Gregorij sedere coegerit. Etenim Orientales, a quibus fuerat in thronum illum impositus, ipsum ob denegati Flaviani electioni suffragia subintenti, se frigidus iustissimè causae exhibere defensores. Aegyptij autem atq; Macedones, quod infectum irritumq; reddere cuperent quicquid ab illis non expectato ipsorum aduentu de Antiochenis deus decretum fuerat, aequè passim Gregorium sedere, qui de Synodi consensu subdit:

Facilis reperit catus assensu mihi.

Si quis autem requirat quantum temporis Gregorius ipse sededit: certè quidem habitatione eius in throno sessionis, cum hoc anno (ut dictum est) ipse in sede collocatus fuerit ab hac ipsa Synodo, rursus autem cum in hac eadem Synodo se abdicaret, paucas sane numerabit hebdomadas, ne dicam menses. vnde ipse inferius ad eodem:

Heri locasti in throno, nunc pellisti.

Porro egressus è Synodo Gregorius (ut ipse tradit) ad Theodosium Imperatorem se contulit, quem enixis rogauit precibus, ut acquiesceret ob eius Ecclesiae pacem, sedem, qua accepterat, Constantino politianam altercantibus relinquere Episcopis, ut ita inter se mutuo digladiantibus desisterent: fore namque, ut iurgiorum causa submota, tot fluctibus exagratæ Ecclesiae optata diu tranquillitas redderetur, quo nihil excoctari posset vitium vniuerso, cui ipse praesert, Imperio. Sed quid ad haec Theodosius: ipsemet subdit Gregorius f.

*Hic Imperator vocibus plausum dedit,
Alig, pariter. Cedit at vobis meir
Ile haud libenter, ut seruen, cedit tamen.*

Erant quidem Theodosius Imperator erga Gregorium propensiori animo, quem venerabatur ut dignissimum Sacerdotè, atq; colebat ut amatissimum patrem, eumque excipere conuiniis cõsuevit, quibus tandem ca uisse, ad quæ abducebatur inuitas, Gregorius maximo lucro duxit. Id quidem ipse alibi testatur his verbis g: *Non iam (inquit) Imperatori, ut prius, contubernalis erit Gregorius, vtriusq; nomibilibi gratificans atq; vtriusq; melius epulones tristi & tactus accumbens, agre anbeluum ducens, & seruilem in modum edens, haec ipse.*

His diebus idem Gregorius cum sedi nunciu remississet in primario vrbis tempore, vbi aderant oes illi Episcopi numero centu quinquaginta, egregiam eandemq; nonisumam habuit oratione cuius est exordium: *Quo modo rei nostrae vobis se habere videntur, à cari pastores, &c.* est quidem oratio eiusmodi, ut neminem, qui Gregorij ante actas dignissimas actiones accuratè consideret, eam sicca putein oculis perlecturam. In ipsa igitur magna Synodo, centum simul ob quinquaginta Episcopis cõfidentibus, perorans Gregorius, ut alter Samuel h populam conuersatus, vel ut alter Paulus Ephesios, pinnam omnium cõtracturam à se gesturam retum, ex quo tempore Constantino politian venit, exactam reddidit rationem, quo statum illis collocatus inuenit, & quo relinquit, ob oculos

de Gm. 18.

LOCVS 15: NODI COMCORDIA NUNCUPATUS. c. Iam. De iusticia. de iusticia. 1.

LVI.

CVR GRE. GOR. ADIT THEODOSIUM IMP.

LVII.

Greg. Nat. in carno, de vita sua.

LVIII.

Greg. Nat. in carno, de vita sua.

LIX.

DE ORATIONE GREGOR. AD ENIGMATA QUINGENTARUM SCOPUS.

hi. Reg. 18. 1. Ad. 18.

ponit: nempe e gitta progrellum illatum, e xintilla tor-
nacem globos igneos in caelum extolentem, atq; e gra-
no linapis arborem creuille demontrans; aliq; his si-
milibus vñs exemplis, quantum profecerit in iuuans, la-
bores, ærumnas, quas subiecit, contemelas, iurgia, arq;
mortis pericula, quæ a fidei hostibus passus sit, quæ ab
inuidis & amicis dolose agentib; pro gratia receperit ma-
la, adducit in medium tanquam viuos testes pro ipso
Gregorio in aduersarios inelamantes. Ipsam insuper tan-
quar montibus ornata sponfam, Constantinopolita-
nam Ecclesiam, coram omnibus representat, quæ ex put-
gata nigredine Atiana, absterisq; aliis sordibus hæretici-
corum Catholice fidei candore resulgeat, factotum mi-
nistrotum nitore splendeat, lacrarum virginum agminu
decore reliceat, emicetq; egregijs totius populi vitæ cum
integra fide moribus, ac deniq; vt pauci absoluiam) om-
nibus charismatibus insignita, longe lateq; nitescat: pro
quibus omnibus quid hibi ab illis compensari optet, ita
declarat a:

Greg Naz
ora ad 150
Episc. cat.
edit.

LX.
PETIT GR
COR. AB
EPISCOPIS
MI. SIO.
NAM.

Quid igitur est, inquit, quod dico? Non enim gratitudo vir-
tatis sui cultor, nec in eam virtutis magnitudine perueni. Laborum
meorum vt animus mihi late. Quod tandem? Non quod nonnulli
fortasse ex his, qui ad quidvis populi candu facile adducuntur, existi-
marint: sed quod mihi tuto postulare liceat. Dinturnis laboribus me
leuaret, atque in quietem vindicaret. Monet vos hoc canticis, fleat
hostibus, & peregrinationi ratio: alium subrogate, qui pro nobis ho-
stilius præstetur, qui pro sit manibus, qui voce non tarda & me-
rudita: qui ita & in me comparatus, vt omnibus in rebus vobis obsequi,
curasq; Ecclesie simul perferre possit; quandoquidem tales præfer-
tunt hoc tempus sflagitat. At mihi cernitis, quo modo corpus etiam
hoc se habeat, nimirum & tempore & morbo, & labore confecti.
Quid vobis timido & ignauo sine opus est, atq; in dies singulos vt ita
loquar) moriente, non corpore latuit, sed etiam curis & ærumnis?
qui vix hac quoq; vobis loquor, &c.

LXI.
CVM APO-
LOGIA RE-
PHEN-
SIO CON-
VINCTA.

Cur aut præter ea abdicacionis consilium iniat, ex-
plicat, simulque defensionem fluit de his, quibus ab ad-
uersariis impugnetur, illa subdens: Non iam vltra ferre
quæ facultatem animi atque clementiam criminis loco mihi obici:
non iam vltra cum dogmatibus & cum maia pugnare queo, cum
hostibus, & cum sociis, quæ autem inmania & implacabilia
hæc essent præba, plurib; doceo, cum hæc addit: Quin hæc
quoque fortasse nobis exprobrantur (tam enim exprobrantur) quod
nec mensa lauta & epipata, nec angusta veste vimar, nec magni-
fice in publicis prodamus, nec eos, a quibus contemnimur, fastidisse
excipimus. Nesciebam scilicet, nobis cum Consulibus, & Praefectis,
clarissimisq; belli Ducibus, qui tot opibus copijs, circumstant, vt
quo sua præstent, non habeant, emulationem ac certamen esse, da-
dant, esse operam, vt & nobis pauperum bonis ad lucem & deli-
cias abundantibus, venter vindique comprimat, & necessaria in res
superfluas effundantur, atque altaria ipsa rutilibus nostris contami-
nentur. Nesciebam nos equis insignibus & lasciuia ferri, sellisq;
& corribus magnifice attolli, at cum fastu & pompa deduci, vel-
utq; blanda manu demulceri oportere, atque omnes nobis perinde
ac belluis de via decedere, & in vtranque vie partem frangi ac dis-
trahi, aut etiam tantum præcuntium turbam esse, vt præcul con-
spicimus sit necesse nos. Si hæc graua & acerbæ fuerunt, prætere-
runt: hæc inuicem mihi condonate. Antistitem alium, qui mul-
titudinu placeat, create: mihi autem solitudinem date, & rusticam
vitæ, ac Deum, cui soli per singulitatem etiam portuamus, victum
cultumq; placuimus.

LXII.
GREGORI
CVM CON-
TINMAT
QV. ALII
CVPIVNT.

At grane est, concionibus, & caribus, & publicis conuentibus, &
plebsibus hui, a quibus quasi penus in subitane ferunt, & sanctita-
ribus, & amicis, & honoribus, & vrbis pulchritudine ac magnitu-
dine, & hoc denique fulgere, qui eos, qui hac inuentor, nec oculo-
rum aciem intro collectam habent, circumfundit & illuminat, pri-
uari. At hoc mihi minus orane fuerit, quam si dicitur in tumulti
verser, ac citulo vite turbis & feruoribus commaculer, atque ad
vulgi mores me ipsum resisterere necesse habeam. Non enim Sacer-
dotes, & rhetores querunt, nec animarum dispensatores, sed pe-
ccatarum custodes, nec puri sacrificios, sed fortes & robusti defen-
sores, &c. atq; de iure: Hoc mihi sit dimicacioni præconium:
missionis libellum mihi date, quemadmodum Imperatores militib;
solent: at si quidem vestra voluntas tulerit, cum fausto & prælaro
elogio & testimonio, vt honori meo consulatur. Sin minus, vt cumq;

vobis collibuerit. Nihil deca re aliter labor, quamdiu Deum terum
nostrarum statum inspicit. Quem igitur ubi subsistit, dicit
aliquis: Viderit sibi Dominum passorem ad præfecturam, quemad-
modum ouem vult ad holocaustam. Hoc vnum requiro, vt ex eoru
numero sit, qui alius inuidia sunt non inquisitioni: qui non in omni-
bus vrbis sanctis obsequuntur, sed qui in quibusdam etiam ob recti
studium in bonum offensionem incurunt. alterum enim in præfati
iustissimum est, alterum in posterum vtilissimum. Ac vos quidem
orationes discessu meo congruentes parate. hæc & alia Gregor.

Atq; tandem ad calcem oratione perducta, nouissimis
verbis omnibus salutationem impertiens, postremæ fi-
nem imponit orationi. Dignum vero est, vt vltima hæc
tantum Patris eloquia, tali tempore, tali loco prolata, hic
singula perpetuæ memoria consecrentur; sic enim se ha-
bent: Ego autem his verbis extrinsecus vos saluabo. Vale Anastasia,
nomen a pietate habens, tu enim nobis fidei doctrinam quæ ad-
huc contempnuerat, excitasti. Vale, inquam, communis victorie
seles, nona Silo, in qua primum arcam fiximus quadraginta annis
in deserto circumactam, arctiusq; sedibus vagantem. Tug, o ma-
gnam hoc templum & nobis, nona hæc editas, quod magnitudinem,
quam nunc habes, ab Orthodoxa doctrina susceperis, quodq; nos,
cum prius leuis esset, Hierusalem effecimus: Veq; etiam alia eade
sacra diu dignitate proxime, alia aliam quandam vrbis partem
complectentes, quas vincula quedam & compages, ac propinqua
loca vindicantes, quas cum hac corporis imbecillitate non nos, sed
Dei gratia nobiscum, qui pro perditis & desperatis habebamus, im-
pleuit. Valete Apostoli (nempe templum Apostolorum) præ-
clara Colonia (in illud enim Andree, Lucæ, Timotheiq; re-
liquæ translate facte) certaminis mei magistri, est minus
sepe festa vestra celebrari, forsasse Pauli vestri Satanam ad vtri-
lucatem meam in corpore circumferens, ob quem nunc a vobis ab-
tecto.

LXIII.

GREGORI
VLTIMA
SALVATA
TIO.

62 Cor. 11.

LXIV.

Vale cathedra inuidiosum hoc & periculosum fastigium: Pon-
tificum Concilium, sacerdotum non minus maiestatis, quam etate
ornatorum, & quicumque tandem alij circa sacrosanctam mensam
Domini ministrati, atque ad appropriantem Deum appropin-
quatu. Valete Nazariorum chori (nempe monachi) psal-
modiarum concentus, nocturnæ stationes, virginum sanctimoniam
mulierum modestia, viduarum & orphanorum certus, pauperum
oculi in Deum & in nos intuentes. Valete domus hospitalis, &
Christianantes, infirmitatis, meæ adiuuantes. Valete sermorum
meorum amatores, & curios, & concussiones, & calami tam per-
ficaci, quam oculi (nempe exceptores concionum) atque
huius susceperis anelli a multitudine compressi, bonum audientium
studio sese mutuo protrudentium. Valete Imperatores, & Pala-
tia, atq; omnes Imperatoru famuli & cubicularij: quosidem Im-
peratori fideles, haud quaquam certum habeo, Deo autem magna ex
parte infidi. Manibus placide, acute clamate, Rhetorem vestrum in
sublime tollite: siluit vobis improba & loquax lingua, nec tamen si-
lebit: pugnat enim manus & atramento: ceterum in præsentia
consulimus.

LXV.

Vale magna ciuitas & Christi amore prædita) vera enim testa-
tor) est non secundum scientiam hic zelus est: benigniores vos dis-
iunctio reddidit: ad veritatem accedite, ad meliorem frugem tan-
dem aliquando vos conuertite: Deum amplius, quam conuictis, si-
colite. Non turpe est sententiam mutare: sed in malo perseverare,
sinefiam & exitiosum. Vale Oriens & occident, pro quibus &
a quibus oppugnatur: testis est ille, qui pacatos nos reddet, si non-
nulli successione meam videntur, hæc dicens Gregorius haud
dubium alludit ad Flavianum nuper creatum Episco-
pum Antiochenum, cuius causa tor dissidia constata e-
rant. Sed subdit: Non enim Dei iacturam quos, facient, qui thro-
nis cesserint, sed supernam cathedram habebunt his multo sublima-
rem & turorem. Præter omnia & ante omnia clamabo: Valete
Angeli huius Ecclesie præfides, meaq; præsentia & peregrinationis,
si modo in manus Dei res vultis. Vale Trinitas, meditatio mea
& decus meum: Ha vltim seruis, & vos seruis, meum hanc popu-
lum (meum enim est, etiam si aliter gubernentur) atque audiam te
quæ die tum sermone, tum vita, & moribus augeri & in sublime
attolli. Filioi, depositum, quæso custodite: memorate lapidatio-
num mearum. Gratia Domini nostri Iesu Christi sit cum omnibus
vobis. Amen.

LXVI.

At quid tunc accide) comitacione plane dignum, ac
nooum. Populus enim iui amantissimi Præfilius studio-

105,

his verbis: Demiserunt me ab urbe non admodum repugnante...

his verbis: Demiserunt me ab urbe non admodum repugnante...

QUALIS EPISCOPI ADVERSANTES GREGOR.

Greg. Naz. in carm. de vita sua. EPISCOPI QUIDAM RICIVNT, CUI GREGOR. SE ABDI. CAT.

Antistitesq; carperat quos hinc dolor...

Quam autem hi fuerint, licet verbi non exprimat: coniectura tamen ducitur...

At qualiter tunc affectus Gregorius ipse fatetur, nimirum contrarium passionum ventis animo agitur...

GREGOR. REKIT IN CAPPA. DOGLAM.

LXVII. Quod rursum ad Gregorium spectat; illud certe hic dicere minime praetermittimus...

Greg. Naz. in carm. de vita sua. diff. rent. in suo.

Habatur in ed. Leu. uenckla. 203.

Sed vnde ista fax hominum emerit ad Sacerdotium? Meminisse oportet, eodem auctore Gregorio...

LXVIII.

Sequens res gestas post Gregorij & aliorum ipsi similitudinis Episcoporum dilectionem, & ad electionem successoris Gregorij redeamus...

LXIX. DE ELECTIONE NECTARII

Chryso. de transit. S. Ignatij.

Sops. li 7. c. 10.

Greg. Naz. in carm. de vita sua.

Sops. li 7. c. 10.

LXX.

DIDORVI TAKIENSI ET VDT. NECTARIO.

Lo, inquit, tempore, Nectarius quidam Tarfensis de Cilicia splendens Senatoris ordinis gradum obtinuit...

VIII

viris spectatissimis suffragio expeteretur, vixit votum Diodori nihilominus tamen acutum ad se Neclarium, paulisper albus manere iussit. Non multo post, cum Sacerdotibus nomina eorum, quos ad ordinationem dignos iudicabant, charta inscribere Imperator iussisset, ac sibi ipsi ex omnibus y vniuersi electionem referuisset: alij alios in album retulerunt: quare & Antiochena Ecclesia Presul inscripsit quos, quos voluit: quibus omnibus vltimo loco & Neclarium adiecit in gratiam Diodori.

LXXI. THEODO- SIVS NE- CLARIUM ELIGIT.

Imperator igitur, perlecto inscriptorum catalogo, subsistit in Neclario, & intendens mentis aciem, secum tacite consultabat impresso vltima nomenclatura digno. Rursus, ad caput egressus, Sanctos ordine percurrit, ac Neclarium deligit. Hoc factum admirantur omnes, ac suscitatur, quoniam esset ille Neclarius, & quod scilicet institutum vita, & vnde esset: multo etiam magis in magno admirati sunt insolentiam iudicis in Imperatore. Ignorabat autem id, opinor, etiam Diodorus; neque enim ausu fuisse suum, nondum baptizato dare suffragium Sacerdoti: sed vi consentaneum est, quia lenis erat, putant enim iam olim fuisse baptizatum. Facta vero sunt hac non sine providentia diuina, cum & Imperator, postquam baptismi experiri intellesset, in eadem sententia persistere, multos Sacerdotibus relictauerit. Postquam igitur omnes egerant, & in Imperatoris calculum conseruerunt: baptizatus fuit, & sacri baptismi inuentioni habitu etiam magis inductus communis Synodi suffragio Constantinopolis Episcopum declaratus est. hanc Sozomenus de electione Neclarij, de quo illi sententia omnium affirmatur, probum quidem virum fuisse, imparem tamen tanto oneri & inexpectatum: vnde factum est postea, vt nimia viri facilitate & imperitia confisi haeretici, cursum Constantinopolis magno Catholice fidei treperint detrimendo, vt constat ex his, quae de eodem Neclario suo loco dicturi sumus. Porro auxit Neclarij electio maxonum laetantque Gregorij, vt pote qui sciret iudicium talis pallio patere relictum gregem incurtionis luporum, sicut postea apud ipsam literis conquestus est.

LXXII.

a Apud Theop. li. 5. c. 9. IACANTIA EPISCOPORUM GREGORII ADVERSARIUM.

De eadem electione Neclarij, idem, qui conueniant iteum Cōstantinopolis anno sequenti Orientales Episcopi ad Damasum Romanum Pontificem inter alia ita scribere: a: Ecclesia Constantinopolitana recens (vt ita dicam) adhaec, quoniam ex haereticorum blasphemis, tanquam ex ore leonis per misericordiam Dei nuper crispissimus, reuerendissimum, sanctissimumque Neclarium in Concilio generali communi omnium consensu, praesente Theodosio Imperatore religiosissimo, totum identique clero totiusque ciuitatis suffragio Episcopum constitutum. hac ipsi. Intellegis ne peripocae, lector, vel saltem aspicis pertransens, quales sint illi: qui nulla habita honesta mentione Gregorij Theologi sponte se in eadem Synodo abdicantis, & laborum ipsius in eadem Ecclesia ab hac eibus liberanda, & e fundamentis restituenda, totum id immentia gloria tibi tribuunt, illud summa iactantia magna emphasi effutientes: Ex haereticorum blasphemis, tanquam ex ore leonis per misericordiam Dei eripimus, e gregiam sane laudem, vt cum sapientissimum, qui molim constructerat, architectum eiecissent, se ipsos exhiberent, ac paniter ostentarent esse eiusdem aedificij erectores. Ex his dice alia, nempe quam vera sint, quae in eodem Gregorij saepe cont' ipse. Hocum quoque, a bitro illud potuisse statutum esse decretum post discussionem Timothei Episcopi Alexandrini, in cuius Ecclesiae praedictum vertebatur, vt Constantinopolitana Ecclesia praefereatur Alexandriae, de quo superius actum est, mihi facile pertuadeo: nam quod futurum res est transactis, in eadem Epistola ad Damasum nuper citata; cum de reliquis hoc anno reb. gestis in Concilio generali statutis exacte distincteque fecerint mentionem, eam tantam silentio obolutam penitus reliquerunt. Cetera aut de Cyrillo in hac eadem Synodo statuta, & de aliis consiliis Episcopis, dicentur, cum eadem epistola inferius suo loco & tempore describeretur.

LXXIII.

Quod vero spectat ad rēpsu electionis Neclarij: licet qua postulat huius anni die contiguit, ignoretur; tamen ante Augusti mensis factam esse, Theodosij imperatoris sanctio edita tertio Kalen. Aug. ibi, in qua de Neclario mentio habetur, ratio manifeste demonstrat. Ad

hanc quoque Synodum spectat: e videtur, quod dem Theodosius Imperator cum sciret coplures haereticos sub Catholico nomine adhaerere Ecclesiae, ad horum fraudes conuincendas in diuersis prouincijs Orientis quosdam nominauit Sacerdotes, quorum fides Catholica spectata esset, quibus qui communi inongerent, idem Catholici haberentur, & Ecclesijs praeficerentur; qui secus, exploderentur. sanctio autem sic se habet b:

Theodosius Imp. ad Auxonium Proconsulem Asia. Episcopi tradis omnes Ecclesias max. inuenimus, qui vniu. maiestatis atque virtutis Patrem & Filium & Spiritum sanctum confitentur eiusdem gloria, claritati vniu. nihil dissonum profana diuisione facientes, sed Trinitatis ordinem, personarum assertorem, & diuinitatem vnitatem: quos constabat inuentione Neclarij Episcopi Constantinopolitanae Ecclesiae, necnon Timothei intra Aegypti Alexandrina vrbis Episcopi esse factos: quos etiam in Orientis partibus Pelagio Episcopo Laodiceis, & Diodoro Episcopo Tarsetensi: necnon in Asia Proconsulari atq. Asiana diocesi Amphilocho Episcopo Iconiensi & Optimo Episcopo Antiocheno: in Pontica diocesi Heliadio Episcopo Caesariensi, & Otreo Melitense, & Gregorio Episcopo Nysseno, Britannio Episcopo Syrtis, Marmario Episcopo Marcopolitano communicare constituit. Hos ad obtinendas Catholice Ecclesiae ex communi probabili Sacrosancti concilio oportere admitti: omnes autem, qui ab eorum, quos commemorato specialiter expressit, fide communionem dissiuunt, vt manifestis haereticis ab Ecclesia expelli. neg. huius penitus posthae obimularum Ecclesiarum Pontificum, facultatem, permitti: vt per ac Nicanen fidei Sacerdotia asapermancant, nec post eundem praecitatos formam maligna locis detur assistit. Dat. 111. Kalen. Aug. Hier. alia, Eucherio & Syagrio Coll.

Huius quidem sanctionis meminisse visus est Gregorius Nyssenus in Epistola ad Flavianum, cum ait in hinc: Quod si ex Sacerdotio dignitas affirmanda est: par & idem a Synodo concessum est priuilegium, vel potius cura commendationis publica: idq. meo, quod nunc pari esse iussu esse. haccipit: ex quibus quoque colligitur, quod Theodosius postea promulgauit, iam ante fuisse decretum in Synodo; nam ex Synodi canone, non autem Imperatoris sanctione id sibi Gregorius Nyssenus vindicatur: vt appareat ex his etiam eos in Theodosij edicto esse nominatos, quos iam Episcopi in Synodo vt in honore dignalem: vt non nitens, si ille doctrina excellens, & qui in his dignos fecit celebratissimus esset, atque demum in omnibus omnium ecclesiis, praeteritum silentio, & relinquitur profus in gloriosus Gregorius Nazianzenas, iam ab illis penitus obliuione sepultus. Porro Episcoporum in edicto nominatorum diuersis locis superius facta est mentio. Otreus autem Episcopus Melitense in Armenia, cuius ibidem nomen exprimitur, non solum fide Catholica insignis habitus est, sed vitae quoque sanctitate clarus cinitur; eius n. meminit Cyrillus monachus in Actis S. Euthymij, qui infantulus (vt tradit) Deo oblatu est ab eodem Otreio, necnon tonso capite in clerum cooptatus.

Sed hic aduerte, Socratem a veritatis scopo longe aberrare, dum putat ex hoc Concilio Metrocles, immo Patriarchatus a Patribus constitutos fuisse. ait enim: Diophysitius prouincias, Patriarchas constituit, deciditq., vt nullus Episcopus relicta sua diocesi, ad exteras Ecclesias demigraret: nam antea propter perfectionem temporis istud facere, cuique librum erat: Neclario igitur ampla illa ciuitas Constantinopolis & tota Thracia obtinuit. Pontica autem diocesis Patriarchatus Heliadio Caesarea Cappadociae post Basilium Episcopo, Gregorio Nyssa (haec est etiam vrbis Cappadociae) fratri Basilij, & Otreo Melitense, quae est in Armenia, contigit. Patriarchatum autem Asiam Amphilocho Episcopo Iconij, & Optimo Antiochie Pisidia sortito capuit. Aegypti diocesis Timotheo Alexandria Episcopo tribuitur. Ecclesiarum denique versus Orientem diocesis idem Episcopi, qui antea, Pelagius scilicet Episcopus Laodicea, & Diodorus Tarsi honoris praerogatiua Ecclesiae Antiochie reserua, quam Metroclum praesenti tradiderunt. Item q. statuerunt, vt si visus postulare, res cuiusque prouinciae Concilium prouinciale dispenseret. Lu etiam Imperator suffragium est. Istud itaq. Concilium talium extum est consecutum. haecenus Socrates, qui non vnum

Nd. 1. de Sid. Cartholi. C. LXXIV.

* protolica

* Tys. nio, Teo. mo. * Martyrio

LXXV. SYNODI DICARII DE PRO- BANDI CATHOL. CIL.

LXXVI. Socr. lib. 4. c. 8. SOCRATES ERRORE DE INSTITUTIS PATRIARCHAL.

led plures (pace ipsius dixerim) simul coarctavit et o- res licet haud volens, sed q. minime sit affectus sensum decreti Synodi, Theodosij; sanctionis nuper recitatae. Vndenam somnauit tor tunc Patriarchatos inlitutos, Cappadociam diuisam a Caesarea Metropoli, datamq; Asiam Amphilocho, & alia id genus multa?

Sed felicitus Sozomenus a extenuata eiusdem Imperatoris sanctionis ait, nō ad disting. edas prouincias, sed ad dignoscendos vere Catholicos ab haereticis, Imperatorē eam voluisse adhiberi cautelam, nimirum vt hi censerentur esse Catholici, quibus & cōmitti possent Eccle- siæ, qui in eo edicto nominati eisq; insignioris nominis Orthodoxi Episcopi. Nos porro inquit ipse, esse, qui congre- uerit in fide cum Nectario Constantino, & in Aegypto qui cum Timotheo Alexandria Episcopo: in Orientalibus vero Ecclesijs qui cum Diodoro Tarso, & cum Pelagio Laodicensi Syria Episco- po: apud Afianos, qui cum Amphilocho Iconiensi Ecclesia Presbi- te in ciuitatibus vero Ponti a Bithynia vsq; ad Armeniam cum Hel- ladio Caesariensi in Cappadocia Ecclesia Episcopo, & cum Grego- rio Nyssa, & Orro Melitina Episcopo: in Tracia autem Seythias, vrbibus, qui cum Terentio * Tomurum, & Martyrio Marcianopo- liti Episcopo conuenierunt. Hos omnes & imperator ipseque vifos & coram allocutus approbavit, de quibus & integro constat san- ctio sui Ecclesie religiose professio. Postquam autem haec ita ver- bula essent, sicutq; Concilium cepisset, ceteri quidem domum quiq; reuersi sunt, haec Sozomenus.

At quoniam Nectarius haud tanta erat scientia, vt haereticorum dolos cauere posset: ne ab illis deciperetur, caute egit, vt et inierit sibi vnum ex Episcopis Cilicibus, gentilibus suis, & alios eiusdem prouinciae discretos viros, de quibus haec idem Sozomenus h: Nectarius autem praeco- pte Cyriaco Adanurum Episcopo officium Sacerdotale dūdit: cum hoc enim ipse, vt sciam aliquam diem auerit, Diolorum Tar- sensem Episcopum rogauerat: multauerat & alios multos Cilices, vt secum morarentur, ex quibus & martyrium, quem vt medicum familiarē, ita commissorem in inuentus delictorum consensum ha- buerat, ita coram ordinare cogitabat: ceterum Martyrium in eo aduersatus est, indignum se esse ministerio diuino asserens, alla- que sibi antea vita testem Nectarium ipsum citans. Cum Necta- rius: Nonquid ego, inquit, idem qui nunc Sacerdos sum, vitam meam haecenus multa magis distolite tractasti, quam tu tuam, cum vel tu ipse ad testari posui, qui frequenter temperantia vici- opem per sepe tulisti? Tum ille viciopm: Atqui tu, o beate, recens baptizatus ac purificatus, & mox insuper Sacerdotio auctus es: vt- traque autem haec peccatorum expiatoria esse, Deus confititur, ac praeside, vt mihi quidem videtur, tu ab insipientibus iam recens natus nihil distiteris: ego vero iam olim sacri baptismi factus participi, in consuetudine ritae meae vsq; semper antiquum obtinui. Atque ille quidem talia caustans, ordinationem non admisit, haec Sozome- nus. Erat tunc Ecclesiae Constantinopolitanae diaconus a Gregorio ordinatus Euagrus & Ponticus, qui ibi reman- sit post eius discessionem, eo consilio, vt qui discipulus ipsius Gregorij extitisset, esset adiumento Nectario in dogmatibus disquirendis: sed quoniam pacto iste coactus fuerit Constantinopolim proficisci, dicemus suo tem- pore.

Quod vero Episcopi confessores exules Imperatoris sanctionibus iam ante in suas ipsorum Ecclesias fuerant reuo- catur, quom vifum est Theodosio, in spirante numine, vt & qui eiusdem persecutionis Arianæ tempore subis- sent martyrium, & remouitibus locis eorum reliquie cum honore, tanquam triumphancium athletarum, in suis ipsorum reuocarentur Ecclesias, vnde de Pauli san- ctissimi Episcopi Cōstantinopolitani, qui apud Cucum Armenie oppidum sub Constantio fuerat strangulatus, vt eius venerandū corpus Constantinopolim transferretur, mandatum dedit hoc est tē tempore, vt Sozomenus tradit his d verbis: Porro Imperator vbi cognouisset ea, qua Pau- lo quondam Constantinopolis Episcopo acciderant, transfuit eius corpus, & in Ecclesia sepeluit, quam Macedonius Episcopus eius persecutor exstruxerat, quaque adhuc de ipsius nomine nomen ser- uat, augustissima existens aedi & nobilissima: qua res multos veri- tati reuocatos, velut & muliercular & plebe complures, suscipia- ri facit, Paulum Apostolum illi esse condatum, ita ipse. Sociates

etiam eiusdem translationis meminit & Quod autem ea semel fama vulgo concepta, posteris eodem citi ore tradi- ta, anteaque magis magisque fuerit: inde pato accidisse, quod legimus in Epistola Clemētis Quarti Romani Pō- tificis ad Reginam Francorum de homine Graeco, qui ar- tulari ad ipsam caput, quod diceret esse Pauli Apostoli: il- lud enim fuiti strophā ab eo conficta fuit) perit iure exitimari fuisse caput Pauli Episcopi Constantinopo- litani insignis martyris, et ore vulgi creditum Apostoli Pauli.

Dum autem adhuc Synodus ageretur, quæ (vt vidi- mus ex Theodosij nuper recitato edicto) vsque ad finem mensis Iulij producta est, eodem mēse idem Theodosius Imperator edicto vetuit ab haereticis fabricari Ecclesias intra vel extra vrbes. Quod enim expulsi ab Ecclesijs es- sent, vetuitq; synaxes agere; iidem, qui potentes diuitis essent, vt pote penes quos sub duob. Imperatoribus Con- stantio atque Valente summa rerum fuisset, aggregati sunt fabricare nouas Ecclesias, alias in vrbus, alias in subur- bijs, ad quas conuenienter: id quidem cum Theodosio in- notuisset, dato eiusmodi rescripto ad Comitem Orientis, ipse occurrat f:

Nullam Euanoniarum atque Arianorum, vel ex dogmate Aetij in ciuitatibus vel agris fabricandarum Ecclesiarum copiam ha- bere praecipimus. Quod si temere ab aliquo id praesumptum sit: do- mus eadem vbi hac constructa fuerint, quæ constructi prohibe- ant, fundus etiam vel priorata possessio priuimus Episcopi nostri: vrbibus ven- dicentur, atque omnia loca fiscalia statim fiat, quæ sacrilegi huius dogmati vel sedem exegerint, vel ministras. Dat. XII. Kalend. Augusti. C. P. Eucherio & Syagrio Coss. Potro non hos tantum haereticos, sed & alios, nempe Manichæos, Encratas, Apotacticos, & Hydropharitas, idem Theodosius suis hoc anno legibus exagitauit: eo demque infamia nota- tos in celsibiles reddidit, & ne quid caperent ex testamē- to, prohibuit. Quo item tempore & haec rescripta adae- tus apostolatas h:

Hi, qui ex Christianis Pagani facti sunt, eripiant facultas, iusq; testandi. Omne defuncti si quod est testamentum, submeta condatione rescindatur. Dat. VI. Non. May. C. P. Syagrio & Eucherio Coss.

Eodem anno Nonis Septembris celebratum est Con- ciliū Aquileiense, a Gratiano extortum illud a duobus Episcopis Palladio & Secundiano, vt dicitur est anno si- periori. Hi n. eam a Catholica Ecclesia Episcopis, vt Arianis, extra Ecclesiam ipse vitarentur; calliditate no- men sibi Catholicum usurpantes, tales se re vera esse apud Imperatorem Gratianum conqueſti, a Concilio vniu- ersali suam ipsorum causam examinari expetierunt. Cum Gratianus, licet inuitus, de cogēda Synodo Aquileiae hoc anno, litteras ad Italiae cōprouinciales Episcopos dedit; eum reliquis autem externarum prouinciarum Episcopis ea est vltus modesta, vt neminem cogeret, sed cuiusque arbitrio relinqueret aduentum: venientes tamen vt pu- blicis deceretur expensis, praecipit: Orientalibus, quoq; Praef. Italiae litteris significatum est, vt si vellem, con- ueniendi liberam potestatem haberent. Sed satis illis vi- sum hoc anno (vt vidimus) cōuenisse Constantinopolij cum non nisi in Occidentis Concilijs vna simul Orien- tales & Occidentales conuenire, Ecclesiasticæ consuetu- dinis esset, haec omnia ex Actis eiusdem Synodi, quæ ex- tant, certa edduntur.

Quoniam Aquileiae conuenissent Episcopi, parci quidem extiterit, sed idem virtute sublimes, omneque numero triginta duo: quorum ex Africana Catholica Ec- clesia milli fuerit Legati duo, Felix & Numidius; ex Gal- liis Nabonensi, Viennensi, & Lugdunensi Legati tres, Constantius, Proculus, atq; Iustus. Horum igitur omnium, qui antiquorum scriptorum monumentis celebrati reperuntur, post Ambrosium omnibus fama nō sum, est in primis numerandus Valerianus ipse Aquileiae ciui- tatis Episcopus, qui labefactam a Fortuniano Ariano Antistite praedecessore eam Ecclesiam ab omni quam ci- uillimē labe purgauit, reddiditq; eam noua propagine ru- ditorum & motū praestantia illustrium clericorum toti

Secret. li. 1. c. 9.

LXXX.

fl. de har. C. Theod.

* iuribus

gl. de hē. rei. C. Theo.

h. 1. de A. po. C. Theo.

LXXXI. CONCILII AQUILEIENSIS.

LXXXII. EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

LXXVII. a. Soc. li. 7. cap. 9. SOZOMENUS NECTARIUS

* Tyrio- dno, Bie- rano

LXXVIII.

b. Soc. li. 7. cap. 10. CILICES VIRI ER- DIT I RE- TENTI A NECTA- RIO.

c. Pallad. in Lauſia. c. 13

LXXIX. TRANSLATIO PAULI EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

d. Soc. li. 7. cap. 10.

2 Martyr. Rama. 27. Nouemb. b Ambros. de Virg lib.

LXXXIII.

c Ambros. ep 40 Gregor. dial lib 3. a. 1. e Martyr. Rom. die 11. Decemb.

f Martyr. Rom. die 18. Julij. g Aug. de heres. ad Gnesiodotum. h Hier. ep. 1. 2. 3. i Martyr. Rom. die 7. Julij. k Martyr. Rom. die 18. Febr. l Martyr. Rom. die 19. Ianuar.

LXXXIV. VIRI CLARISSIMI QUI INTER FUERUNT CONCILIO AQUILEIENSIS. in Hieron. ep. 4. n Martyr. Rom. die 1. Septemb. o Apud Sur to 5. die 2 Sep. Ado in Chro. & alij.

LXXXV. ACTA SYNODI AVM MATIM COLLEGTIA.

O ubi conficiam, vt suo loco superius dictum est. Porro eiusdem Valeriani nomen iug. memoria in publicis Ecclesiasticis tabulis perseuerat. Hinc in eadem Episcopo- tum ferie proximo loco iungitur Eusebius Bononiensis Episcopus, & ipse sanctitate clarus S. Ambrosij elogio b comendatus, interq; sanctos post obitum receptus, sacris dypticis retinetur adscriptus. Quartus vero ordine pos- tus Limentius Vercellensis Episcopus, post S. Eusebium primum eius ciuitatis, creatus Antistes.

Anemnius autem Sirmienis quinto loco recensitus habetur, eodem Ambrosio promotore, aduersantibus li- ter Arianis & Imperatrice Iustina, factus Episcopus Sirmienis, vt anno superiori dictum est. Sed mea sententia, qui sequitur ordine sextus, siue spectes doctrinam viri, siue vitæ egregiam sanctitudinē, inter primos adnumerandus Sabinus Episcopus Placentinus: quanta n. huius elicit in litteris sacris perita, illud vno satis tibi euidentis sit argumentum, quod magnus noster Ambrosius huic sua scripta dignoscenda atq; emendanda credebatur. locaple- tes huius rei testes sunt eiusdem Ambrosij ad eandem ea de re scriptæ litteræ, sed & quam insignis miraculorū operatione nituerit, S. Gregor. d qui ea describit, amplam sane fidem facit. recensetur & ipse in Ecclesiasticis & tabulis digno præconio factus. Octauus vero ibi ordine collocatus Philastius Episcopus Brixianus scriptorum memoria clarus, & certaminib. aduersus Arianos insignis habitus, accedentibus ad doctrinam dignis vitæ mentis, & ipse inter claros scriptores & viros sanctos adnumera- tus habetur, de quo plura superius dicta sunt: hinc apud S. Ambrosium se nouisse Mediolani, S. Augustinus g glo- riatur. Recensetur post alios nonnullos Heliodorus Epi- scopus Alinensis, quem scimus S. Hieronymi b litteris pluri- mam commendatum: quantum præterea Græcarū litterarum facultate imbutus esset, superius est demōstra- tum: accessit vero ad ipsius coronam Nepotiani gepotis egregia morum institutio, hic in bona senectute diē clau- dens extremum, adhuc anniuersaria commemoratione in Ecclesia viuunt: sicut & collegæ Euentius & Ticinensis, & Bassianus Ilandensis inter sanctos relati. Qui sequitur ordine Exuperantius Episcopus Dertonensis, ille esse pu- tatur discipulus S. Eusebij Episcopi Vercellensis, de quo magna cum laude fit mentio in sermone sexagesimo po- no, sed primo de S. Eusebio, apud S. Ambrosium.

Qui vero adferat Legatæ ex provincia Narbonensis & Viennensis Constantius & Proculus, vt Synodi litteræ de- clatant, ille Araucis, Proculus vero Massiliensis fuit Epi- scopus, insignes plane huius seculi viri, quorum p. oculus a S. Hieronymo mirifice commendatur: nam scribens ad Rusticum Narbonensem m: *Habes istuc, inquit, sanctum & doctissimum Pontificem Proculum, qui vna & presenti voce no- stras sbedulas superet, quotidianis, tractatibus inter tuum dirigat, mentio eiusdem est etiam in Concilio Taurinensi. Qui vero Gallosum Legatus Iustus nominatus legitur; fuit hic Episcopus Lugdunensis sanctitate clarus, cuius iugis memoria in Martyr. ologio perseuerat n. eiusq; res gesta cōscriptæ legantur o. His & aliis clarissimis viris tunc eni- tuit illa corona sanctorum tanquā floribus semper viu- disatq; odore fragrantibus in Ecclesia Dei: adeo vt vix sit reperit alia Synodus, in qua tam exiguo Episcoporū numero, tot comprehensū habeatur viri sancti & eruditi, famaq; celebres, vigentes in Ecclesia memoria sempiter- na, anniuersaria commemoratione votis fidelium rediui- ui. At quam commode accidit, vt qui a nobis ex instituto fuissent magno labore colligendi, hic vna collectos, vno eodemq; consensu dispositos, per facile fuerit recensere, atq; de singulis agere.*

Iam vero par esset, vt ipsa Acta Synodi Aquileiensis hic verbatim describerentur; singularique tot sanctorum Patrum sententiæ, vt diuina quedam oracula ex integro redderentur, sed quoniam ea singula pluries edita adeo innotuerunt, vt cuticunque ea cupienti pateat; abstinemus, satiq; que erant omnia summam complexa (quod ad rerum cognitionem spectat) hic paucis reprensare. Fuit eius Synodi vnica tantum Actio, quod a prudentib. bel-

lato ribus doctis impietas lateb. is in lucem coacta pro- gredi, cito citius tanquam horrendum monstrum in oculis omnium confecta est: adeo vt (quod eadē Acta habent) vna die a prima hora vsque ad septimam totum præ- lium confectum sit, licet visæ fuerint Patribus loge mo- re, laborq; superuacaneus, iam publicè notos hæreticos ad defensionē admitti, atq; iterū condemnari; quos man- ifesta impietatis nota semel inuistos, ab Ecclesia Catho- lica extorres, vbiq; profugos, omnes vitarent, atq; maxi- mē exhorrent.

Ante sessionem Ambrosius diu (vt ipse tradit) differunt cum iisdem Palladio & Secundiano hæreticis, si forte eos ad meliorem frugem perducere potuisset: sed opera fru- stra impensa, in ipsa sessione prælocutus, in Acta redigi om- nia postulat; quo eorū blasphemie cunctis patens, nulla valeret postea tergiversatione celari. Sicq; in Acta primum omnium relata est Epistola Imperatorum, qua Episcopus spontaneus ad Synodum conuocatur. Inde causa agi cœpta est, recitataq; Epistola Arij; in qua di- ctum erat, *Solus æternus Pater*. Et rogatus Palladius, quid sentiret; subterfugiens ille, negante se respondere posse, absentibus Episcopis suis, nempe Orientalibus, quos vo- catos Præfecti litteris venire noluisse, respondit Ambro- sius. Virget tum ipse Ambrosius cum aliis Episcopis, vt propolite rogationi respondeat de diuinitate Filij Dei, quam Arius scripto negat: eundemq; moras necentem eo dilemmate arctat, cum diceret: *Soles te Ariannum negare; aut damnā hodie Arium, aut defende*. At cum nec sic respon- deret, sed de minus pleno Concilio congregato querelas iungeret: Ambrosius a Synodo petiti damnari Palladiū, qui Arium damnare nollet; atq; ad ipsum Palladium cō- uersus illud addidit: *Dubitas dñare post diuina iudicia, cum creperit medius?* Interpellatiq; Legati Afroorum, Gallorum, & primæ sedis Illyrici Episcopi Sirmienis, omnes vna voce, anathema dixerunt omnibus secundum Arium tentantibus.

Rursum rogatus Palladius, sic tandem Christum Fi- lium Dei confessus est verum, vt secundum cauillos Au- xentij conisteretur verum Filium, non verum Deum. Sed cum adigi non valeret hæreticus, vt diceret Filium verum Deum; ab omnibus ei dictum est anathema, qui non conisteretur Filium Dei verum Deum. Post hæc cū ex sententia Apostoli p. Patrem solum habere immorta- litatem Palladius diceret, ac ex eo diuinitatem Filij Dei negaret: dicebant Episcopi secundum diuinitatem acque Patri ac Filio & Spiritui Sancto eandem immorta- litatem competere; detestante hoc prosteri Palladio, a Synodo anathema dictum omnibus id non affirman- tibus.

Ac rursus Palladius spinis le, serpētis instar, inuolens, quod non explicaret, quid sentiret sincera fidei libertate; iterum anathema dictum est ei. Sed cum idem Palladius eo blasphemie pronuperet, vt palam negaret Filium Dei sapientem, iterum anathema eidem institutum est: Quodq; eidem sic diceret Filium bonū, vt asserere nol- let Deum bonum; iterum anathema ipsi irrogatum est. Sic item eadem percussus est sententia, cum nollet asserere Filium Dominum omnipotentem, sed proouocaret ad Concilium generale. Post hæc autem ipse Palladius per- contatū cepit Catholicos, & disputationē struere ex ver- bis illis Domini: *Pater maior me est*. Sed et si a Sabino repul- sus est, vt indignus qui audiretur, nisi prius Arium condem- naret, tamen & hoc eidem indulserunt.

Virgente vero adhuc Palladio Catholicos illa sententia: *Pater maior me est*, & illis perspicuē omnes soluentib. am- bagibus: falsus fuit Palladius textus eius allegatione, dictita- bat esse scriptum: *Qui misit me, maior me est*. Sententiæ igitur Ambrosius ab illo adulterari diuinam scripturam, adie- ctione illorum verborum: *Qui misit me in* clamauit cum ali- liis in eum anathema, dicens: *Anathema illi, qui diuinam scriptu- rā addit aliquid, vel minuit*. Appellante vero illo alios audi- tores, sententia Sabinī Episcopi de finitum est, deteriores esse Palladij blasphemias, quam Arij. Surgente autē illo vt exiret, & persistente in sententia maiorem secundum

diuini

LXXXVI.

ANXI EPI- STOLA IN SYNODO RECITATA

LXXXVII. PALLADI- TERGITE RATIONIS VARIÆ.

p 1. 7. m. 6.

LXXXVIII.

LXXXIX. PALLADI- TERGITE CATHOLIC- COS TER- TRA.

ditimitatem Patrem esse Filio; iterum in eum à Patribus inculcatum est anathema. Instantibus tuis Catholicis vt contra Arium Filium æqualem Patri profiteretur: cum nollet respondere, eam ipse silentij filiam causam præterit. Quare ad omnem cauillationem eludendam, permisit illi Synodus, vt ipsius Notarij filiam causam prætereretur. Sed cum rursus Palladius prouocaret ad plenum Conciliū: detrectante illo damnare Epistolam Arii: ac diuersis subterfugis vte, Valerianus Episcopus Aquileiæ detexit larum, nempe Palladium ordinatū fuisse à Photionianis, atq; cum illis iam antea damnatū: quare dicto in eum rursus anathemate, ille iterum ad alios prouocat auditores.

XC. PALLADIUS DIXIT: SACERDOTES DE LAICI INDICARE DEBENT. NO LAICI DE SACERDOTIBUS, ATQ; TANDEM NOUISSIMAM HANC IN EUM DAMNATIONEM HIS VERBIS INTULIT: ESSE PALLADIUM IN MULTIS IMPIETATIBUS DEPREDENTIS SIT: ERUBESCIMUS TAMEN, VT VIDERETUR QUI SACERDOTALI SIBI VINDICAT, A LAICI ESSE DAMNATUM. AC PER HOC, QUONIAM ET IN HOC ESSE DAMNANDUM EST, QUI LAICORUM EXPECTAT SENTENTIAM, CUM MAGIS DE LAICI SACERDOTE DEBEANT IUDICARE. INTRA EA, QUAE HODIE AUDIUNT, PALLADIUM PROFITENTEM, ET IUSTA EA, QUAE CONTEMPTU NOUIT, PRONUNCIOSIUM SACERDOTIO INDIGNUM ET EXCIPIENDUM, ET IN LOCO CUI CARBOLICUM ORDINETUR, ITA AMBROSIIUS: IN QUAM SENTENTIAM A CAETERIS OMNIBUS PATRIBUS IRUM EST.

XCI. DAMNATO PALLADIO, SECUNDIANUS ROGANS EST SENTENTIAM DICERE, QUID PROFITERETUR DE FILIO DEI: QUI CADĒ, QUAE PALLADIUS DE IPLO FILIO DEI SENTIRE PROFESSUS EST, LICET CIRCUMUCTIONE VIDEI VELLE ESSE CATHOLICUS; SED TAMĒ QUADAM INUENTIONE VERBORUM, QUEM ADMODUM ARTE IOCLATORIA IMPOSITORES VIFUM FALLUNT, ITA AFSERRET FILIUM ESSE DEUM VERUM VNIGENITUM, VERUM AD VNIGENITUM REFERRET; QUASI DICERET, FILIUM VERUM ESSE PATRIS VNIGENITUM. AT LICET HIC TERMINETUR ACTA, QUAE EXTANT, NEC EA INTEGRÆ OMNIA HABEANTUR: TAMEN EX EPISTOLA A SYNODO SCRIPTA, AQUE DAMNATUM ESSE SECUNDIANUM ATQ; PALLADIUM, APPARET. QUIN ETIAM ATTALUM PRESBYTERUM EX CATHOLICO ARIANUM FACTUM PATRES EADEM SENTENTIA PERCULERE. VALENTIEM QUOQ; PSEUDOEPISCOPUM INTRUŒM IN LOCUM MARCI PETAIIONENSIS EPISCOPI, QUOD A POPULO ECCLĒSIAE, PATRIAM GOTHICIS PRODITUM TRADIDISSET, HABITU GOTHICO CŪ TORQUE & BRACHIALIBUS INCEDENTEM, NECON ORDINATIONES ILLEGITIMAS VB; Q; FACIETEM, DETULERUNT PER LITERAS IMPERATORIBUS; A QUIBUS & PETIERUNT, NE PHOTINIANIS COGENDI CONENTUM APUD SIMMAM, QUOD TENTABANT, FACULTAS DARET. SED SYNODALEM HIC EPISTOLAM AD AUGUSTINUM PER LEGATOS MISSAM RECITEMUS, PROUT DE ALIIS FACTUM EST.

XCVI. IMPERATORIBUS CLEMENTISSIMI & CHRISTIANI, BEATISSIMI, PRINCIPIS, GRATIANI, VALENTINIANO, & THEODOSIO SANCTISSIMO CONSILIIUM, QUOD COMENIT AQUILIAE.

Benedictus Deus Pater Domini nostri Iesu Christi, qui vobis Romanum Imperium dedit: & Benedictus Dominus noster Iesus Christus vnigenitus Dei Filius, qui regnum vestram sua pietate custodit: apud quem gratias agimus vobis, clementissimi Principes, quod fidei vestrae studium probauistis, qui ad reuocandas alterationes congregare studuistis Sacerdote Concilium, & Episcopi dignatione vestra honorificentiam reuersistis, vt nemo desisset volens, nemo cogere tur mutus. Itaque iuxta manus vestras statuta conuenimus sine inuidia multitudinis, & cum effectu de seceptione: nec vili de heretico Episcopi sunt reperi, nisi Palladium & Secundianum homines vetuste per se, propter quos congregari concilium postulabant de extrema parte Orbis Romani. Ecce nullis senectutis annis grauatum, cuius vel sola esset reuerenda carnis, de vilissimo sinu maris Oceani venire compulsi est. & Denique nihil desuit, nullus debile corpus vt ab eis tenuerunt stipendium emeratum, tunc est coactus inuicem sortitudinis amissa damna d. Per, nullus postremo pauperum, in Sacerdotibus gloriam subuidio veniendi destitutus ingemit.

XCVII. Vnde completum in te est, clementissimi Principum Gratiane, quod a Scriptura diuina laudatur a: Beatus, qui intelligit super ege-

num & pauperum. Quam graue autem, si propter duos in fide carissos, toto in Orbe essent Ecclesia Sacerdotibus destituta? Qui etiam venire propter prolixitatem itineris negauerunt: tamen omnes prope ex omnibus prouinciis Occidentalibus, missi adfuerunt Legatis, & altercationibus euidentibus se tenere, quod nos asserimus, & in tractatu Nicani congruere Concilio designauerunt. Et postquam enarrata Acta Concilij superius explicata, ibidem Patres, vt damnati haeretici ministerio Praefectorum ab Ecclesijs recantentur, auxilium implorant his verbis: Vestram fidem, vestram gloriam deprecamur, vt reuerentiam Imperij vestri deseruati auctori, censuram, impietatis assestores & aduulteros veritatis, datis episcopi clementia vestre ad iudicia competentia ab Ecclesia recedentes esse iudicemus: vt in damnatorum locum per vestra paruitatis Legatos sancti subrogentur Sacerdotes. Attalium quoque presbyterum de prauaricatione confessum, & palam sacrilegis inuentionem par sententia comprehendat. Nam quid de magistro eius Valente dicemus? Qui cum esset proximus, declinavit Sacerdotale Concilium, ne curia patria, perditorumque omnium causas prestare Sacerdotibus cogere tur. Qui etiam torquent vt asserunt, & brachialis, impietate Gothica profanatus, more indutus Gentilium ausus sit in prospectum exercitus prodire Romani. Quod sine dubio non solum in Sacerdote sacrilegium, sed etiam in quocunque Christi non aliorum more Romano, nisi forte sic solent idololatra Sacerdotes prodire Gothorum. Episcopus Arianos torquatos interdum incedere consueuisse, alibi diximus, & inferius quoque alijs patebit exemplis. Subdunt ijdem Patres:

Mouet pietatem vestram Sacerdotale nomen, quod ille sacrilegus insamat: qui etiam suorum vocibus (qui tamen superesse possunt) nefandi sceleris arguitur. Certe domum repetat suam: non contemnat floridissimas Italiae ciuitates, qui nunc illicitis ordinationibus consensit sui sociat sibi, & seminarium quaris sine impietatis atque perfidiae per quos, perditos relinquere, qui Episcopus esse nec cepit. Nam primo Petitionis super positus fuerat sancta viro Marco admirabili memoris Sacerdos, & postquam deformiter decessit, a plebe est, qui Petitionis esse non potuit, in nunc Mediolanum post euerionem patrie, ne dicamus prodicionem, inquitantur. Super omnibus igitur pietas vestra consolari dignetur, ne obtemperantes vestrae tranquillitati statuti, frustra conuenisse videamur. Non solum enim cauendum est, ne vestra, sed ne vestra decreta insumentur. Petimus igitur, Legatos Concilij sanctos viros aequae clementia vestra audire dignetur: & cum effectu eorum, quae possimus, maturius redire praecipiat, vt mercedem accipiat a Domino Deo Christo, cuius Ecclesiam ab omni sacrilegorum labe purgastis. Photionianos quoque, quos & superioris legis censuris nullos sacere debere conuenit, & eam, qua de Concilio Sacerdotum data est congregando: remouistis: petimus, vt (quoniam in Sirmienis oppido adhuc conuentus tentare cognouimus) clementia vestra, interdum etiam nunc coitione, reuerentiam primam Ecclesiae Catholicae, deinde etiam legibus vestris deserere iubearis: vt & vos, Deo prostante, triumphetis, qui paci Ecclesiarum, quietiq; consultius, haec tenus Episcopi ad Imperatores.

Dederunt quoque ijdem literas ad comprouinciales Episcopos, qui Legatos ad Concilium miserant, quarum ibidem extat exemplar, earum scilicet, quae missae sunt ad Episcopos Galliarum prouinciae Narbonensis & Viennensis, ex quibus Proculus & Constantinus Synodo interfuerunt Legati. Quod vero nulla legato ab Hispaniarum Episcopis missa fuerit, eum ex Africa etiā aduenit: illa causa creditur, quod vniuersa Hispania hoc tempore ob Pempellianum hereticarum maxum iam ctabatur dissidij tempestate. Quo modo autem haec se habuerint, proximè dicturum sumus. Lex vero illa, qua Photionianis conuentus interditi erant, vtiq; ea est, quam superius recitauimus hoc anno datam, quarto Idus Ianuarij, ijdem Consilijbus Eucherio atque Syagrino. Quod idem aiunt, Arianum hominem Mediolanensem ciuitatem petri batre: tantam fiduciam haud dubium Iustinae Augustae fauore sibi impios vendicasse, eum est; cuius quoq; iudicio eundem sectae homines sese in aulam etiam Gratiani insinuarunt, eoque insolentiae progrediuntur, vt duo ex illis iudicare conati sint sanctissimo Sacerdoti Ambrosio: quoniam modo id acciderit, Paulinus narrat his verbis:

Fuerunt etiam duo tubicularij tunc temporis Gratiani Imper-

BE ATTA
LODE VA
LINTE
PROBITO
RE PA
TRIA.

XCVI.
ALIA PE
TITIO EPI
SCOPO RUM.

PHOTINIA
NI DE
COBANT.

XCVI.

Pauli in
vita s. Ambrosii.

XCVI.

ARIANI ATQUE QUID IN AMBROSIO.

a Math. 13

b Trouer. 9.

XCVII.

PAMASY AGIT PRO COGENDO ROMAE CONCILIO GAL. NERALL.

c Apud Theod. li. 5. c. 29.

d Greg. li. 7. c. 22.

QUI PAVLINO, QUI VE PLAVIANO FAVENT.

C.

e Apud Theod. li. 5. c. 29.

f Hier. ep. 16 & 27.

XCVIII.

naturam de heresi Ariandram, qui tractandam Episcopo questionem proponerent. Ad quam audientiam altero die ad basilicam Constantianam se adfuturo promiserant. Erat enim questio de incarnatione Domini. Sed alio die miserandi homines superbia tumore completi, ut memoris gramiforum; contemnentis Deum in sacerdotio ipsum, nec plebis expectantis considerantis inuitiam; immemores etiam dillorum Dominorum a: Quoniam qui scanda- lizaverit unum ex minimis istis, oportet, ut mola asinaria collo cum alligetur, & demergatur in profundum mari: consentientes in e- quos, quasi gratia gestandi civitatem egressi sunt, expectante Sa- cerdote & plebe in Ecclesia constituta. Sed huius contumacia quia finis fuerit, herese reformari. Subito enim precipitatis miseris ani- mas emiserunt, atque corpora illorum sepulchra sunt tradita. San- ctus vero Ambrosius cum ignorasset, quod factum esset, nec finitus posset plebem tenere, ascendens pro tribunali, de eadem questione, que fuerat propofita, sermonem adorsus est, dicens: Debitum, fra- tres, caro solvenda, sed besterni, meos non inveno creditores, & reliqua, que sunt scripta in libro, qui de incarnatione Domini intitulatur. hanc Paulinus: ex quib. videas iuxta illud Pro- uerbia non beiflem accidisse: Parata sunt derisoribus iudicia. at de rebus Ambrosij hac tenus: ad Romanum Pontifi- cem orationem conuertamus.

Post hac autem cum de rebus gestis in Synodo Con- stantinopolitana Damasus Romanus Pontifex nuncium accepisset, & inter alia, quod in Paulini Episcopi Antio- cheni contumeliam creasset Episcopum in locum Meletij Flavianum: quod res eo progressa esse videretur, ut dis- simulati non posset, agit cum Imperatoribus de cogendo anno sequenti Romae Concilio generali; ad quod ut Ori- entales Episcopi, qui hoc anno conuenerunt Constanti- nopoli, veni- & copellerentur, auxilium imploret Theo- dosij Augusti Constantinopoli commorantis. id quidem restantur inter Orientalium Episcoporum, qui sequenti anno Constantinopoli conuenerunt. Sed & Gratianum quoque interpellatum a Damaso, ut id perficiendum cura- ret, Sozomenus affirmat, qui de his eiusmodi instituit orationem d: Ex eo, inquit, nempe quod Flavianus in lo- cum Meletij Episcopus Antiochenus subrogatus est, ma- xima rursus perturbatio Antiochenam Ecclesiam corripuit, ac plurimifera Flavianis compunctione abstulerunt, & primum sub Paulino conuentionem igerunt. Quia & isti quoque sacerdotes ob hanc rem inter se contendebant: atque Egypti quidem & Arabiis & Cypris velut ad Paulinum iniuria affectum stomachabantur: Syri vero, Palestini, Phoenices, tum etiam ex Armenis, ex Cap- padociis, ex Galatis, & ex Penticis plurimi pro Flavianis stabant. Non minime autem indignatus fuit Episcopus Romanus, & cum co- muniti Sacerdotes Occidentales: ac Paulino quidem cum Antiochia Episcopo consuetas scribebant literas, quas Synodales appellat; ad Flavianum vero silentium agebant. Quia & Dioderum Tarsi, & Acacium Beroa Episcopos, qui illum ordinant, reos agebant, & pro excommunicatis habebant. Itaque ut de hisce rebus co- gnoscatur, scripserunt tum isti, tum Gratianus Imperator, in Occidentem conuocantes Episcopos Orientales. hanc Sozome- nus. Ceterum haud eo res peruenit, ut secliores Flavianis sententia excommunicationis percellerentur, licet Sozomenus dicat, ordinatos fuisse excommunicatos. Verum toleratum id diu, quod non vnus ciuitatis vel Ecclesie, sed totius Orientis hac causa esset. In hac omnia per Damasum apud Theodosium acta esse post Aquileiense Concilium, literas Orientalium fidem faciunt, quibus patet declarari paruisse Damaso Theodosium, ut datis ad Episcopos Orientis literis, eos Romam ad Concilium proficisci debere significaret. Meminit & Sanctus Hieronymus eiusmodi Imperialium literarum, quibus Episcopi Orientis in Occidentem Romam conuocabantur: ex quibus, ipse Paulinus Episcopus Antioche- nus, Epiphanius in Cypro Constantie Episcopus, & alij accertini Romam se contulerunt, cum & ipse quoque S. Hieronymus in Urbem reuertit. Sed de his anno sequenti.

Im vero reliquum est, ut de rebus Hispaniis huius temp. oris hic eorum hifloriam; cui sine Ecclesie ex- agitate turbis Priscilliani heretice hanc minime liberum fuisse, Legatos mitteret ad Concilium Aquileiense, pau-

lo lupertus diximus. Vnde autem eiusmodi heretici ex Gnothiis interpres in Hispanias, atque Priscilliani in- fecerit, ut ipse in ea provincia huiusmodi primus au- ditor: haberetur: res ex altiori principio repetend; quam Seuerus ita describit g:

Sequitur tempora statim nostre gratia & periculose, quibus non yftrato malo polluta Ecclesia, & perturbata omnia. Namque tum primum in Hispania Gnothiorum heresi intra Hispanias deprehensa, superstitio execrabilis, arcanis occultis secretis. Ori- go istius mali oriens ab Egypti. Sed quibus ibi initiis coaluerit, hanc facile est differere. Primum tam intra Hispanias Marcom- tulle Egypto profectus, Memphis ortus. Huius auditori fuit Agape quaedam non ignobilis mulier, & rhetor Hippidius. hanc Seuetus de origine & loco, vnde manauit. Hic tibi, lector, in memoriam teuoco, que dicta sunt superius: nimirum Sanctum Epiphanius h Conflantia in Cypro Episcopum, cum in Egypto inuenis esset, impeffisse in huius- modi latentes ibi inuifissimos Gnothicos, parumque ab- fuisse, qui ipse blanditis illius seclie feminarum fuerit interitus: quin diuina fultus gratia liber exit, eos latitan- tes circiter octoginta denunciat locorum illorum Episcopis, quorum studio hunc infames heretici ex Egypto expulsi fuerunt; quos allectione Seueri in Hispanias nauigalle scimus; licet quod profecti fuerint, Epiphanius nihil dicat. Certe quidem conueniunt tempora, nempe Epiphanius inuenis cum Marco ex Egypto veniente, & alio edocente, a quibus Priscilliani veneno potatus fuit.

Porro Marcum in Gallias primo, deinde nauigalle in Hispanias cum his mercibus, Sanctus Hieronymus v adit, dum ita de his scribit i: Insulatur in Aperiopho quasi in spelunca sua, insulatur ut rapax pauperum. Ascensio enim ista, Apocalypti Elia, hoc habent testimonium: & per hanc occasionem, multa, huiusmodi, Hispaniarum & Lusitaniae decreta sunt multu- cula enerata peccatis, que ducuntur de plebis variis, semper dis- centes & nunquam ad scientiam peruenientes, ut Basilidis, Balsami atque Theofani, Barbolonis quoque & Leufidote, ac reliquorum omnium portenta susciperent, de quibus diligentiore scribit vir Apostolicus Irenaeus Episcopus Lugdunensis & martyr, multum originem explicans hereseos; & maxime Gnothiorum, qui per Marcum Egyptium Galliarum primum circa Rhodanum, de- inde Hispaniarum nobiles feminas deciperunt, miscentes fabulis voluptatum, imperitiae sine nomine sententia sua vendicantes. Et hanc Hieronymus. Sed prosequamur narrationem Seueri rem accurate ita describentis:

Ab his Priscilliani est institutus, familia nobili pro educe opi- bus, acer ingenio, facundus, multa electione eruditus, differendi ac disputandi promptissimus: sed profecto, si non prauo studio corrupisset opinionem ingenium: prorsus multa in eo auius & corporis bona cerneret: vigilare multum, famem & sitim ferre poterat, habendi minime cupidus, vitendi parissimus, sed idem vanissimus, & plus in se inflatur profanarum rerum scientia. Quis & magis aris ab adolescentia enim excoitisse, creditum est. In vbi do- ctissimam exitiabilem aggressio est, multos nobilium pluresq; popu- lares auctoritate persequendi, & arte blandendi adscit in focu- tatem. Ad hoc, mulieris nonarum rerum capide stuxa fide, & ad omnia carioso ingenio cateratim ad eam consueant: quippe be- militatu spicem ore & habitu pratendens, honore sui & reueren- tiam conciliat iugiter.

Itaque paulatim perfidie istius tabes pleraque Hispania leca peruserat. Quia & nonnulli Episcoporum deprauati, inter quos Instantius & Saluianus, non solum consensione, sed sub quodam etiam conuentione susceperant. Quo Adrogis Episcopus Cordu- bensis ex vicino agens, comperto, ad laticum emeritae etatis Sacer- dotem referi. In vero sine modo & vltra quam oportuit, inflanti- tum & focios eius lacissis, facem quendam nascenti incendio subdit, ut exoscerauerit malos potius, quam contempferit. Igitur post multa inter eos & digna memorat certamina, apud Cas- sar agrippiani Synodus congregatur, cui tum etiam Aquitani Episcopi interfuerit. Verum heretici committere se iudicio non ausi. In absentem lata sententia, damnantq; Instantius & Saluianus Episcopi, Helpidius & Priscillanus laici. Additum etiam, ut si qui damnatos in communionem recepisset, sicut in fecandam sen- tentiam promendam, hanc Seuerus. Exant fragmenta quaedam

HIERONIMUS GNOTHIUM COPIAM IN HISPANIA...

h Epiphanius...

C. Hieron. in...

deceptio...

CL. QUACIA...

CII. HISTORIA...

CONCILIO...

CVII.

dam eiusdem Concilij Casaraugustani, non autem ipsum integrum, in nomenclibus Episcoporum enormiter depravata, atque erote Collectoris reiecta ad tempora Hormisdæ Papæ, cum idem Concilium ex certa auctoritate Severi sub Damaso collocandum fuisset: reddamus hic ipsum decurtatum (vt repetitur) & emendatum pro vitij, qui interpleuerunt, errores: sicut enim se habet a:

Quarto Nonas Octobris Casaraugustæ, in Secretario residentibus Episcopis Siradio, Delphino, Raticio, Ampelio, Augustino, Luciano, Italio, Splendino, Valerio, Symposio, Cetero, & Italio, ab universis dictum est: Recitentur sententia, &c. Habes hic Delphinum nominatum, quæ fuisse Burdigalensem Episcopum & aduersarium Priscilliani idem Severus affirmat. Legis insuper, Italium & Italium: scias legendum ex eodem Severo, Idacium & Ithacium, qui fuerunt acerrimi oppugnatores Priscilliani. At sicut desunt integra Synodi Acta, ita etiam excidisse plurimorum nomina Episcoporum, qui eidem Synodo interfuerunt, possumus existimare. Ac ne dubites hanc illam ipsam esse cõuentum, quem Severus delatavit: habes in primis Severi sententia decretum esse in ea Synodo, vt damnatos hæreticos nemo in cõmunionem reciperet, alio qui eadem ipsam sententia plectendum esse: quod inuenies expressum in quinto canone his verbis e:

Item lectum est: Vt hi, qui per disciplinam aut sententiam Episcopi ab Ecclesia fuerint separati, ab aliis Episcopis non sint recipiendi. Quod si scientes Episcopi fecerint, non habeant cõmunionem. Ab universis Episcopis dictum est: Qui hoc commiserit, Episcoporum non habeat cõmunionem, hæc ibi. Sed & ex dogmatibus atque corruptelis Priscilliani, quæ fanciis contrariis legibus idem Concilium conatum est conuelleret; plane intelliges hoc illud ipsum esse Concilium Casaraugustanum, cuius Severus meminit. Vt in primis, quod conuictum cum ex Severo, tum etia ex S. Hieronymo (vt dictum est) à Priscilliano atque collegis deceptas esse plurimas nobiles feminas, atque ieductas sub specie pietatis & disciplinae: in quâ apposite ad hæc auertenda Patres primum omnium statueret:

Vt mulieres omnes Ecclesie Catholice fideles à virorum alienorum lectione & cõtibus separantur; nec ad ipsos legentes alij studio vel docendo vel discendo conueniant: quoniam & hoc Apostolus d. inquit. Ab universis Episcopis dictum est: Anathema sit futuris qui hanc Concilij sententiam non obseruauerint. At q. ijdem hæretici ieiunarent die Dominico, & abominanda perpetrantes, clandestinos conuentus agerent: his occurrentes Patres hæc secundo canone decreuerunt, quem ita ibi legit Lucius Episcopus:

Ne quis ieiunet die Dominico causa temporis, aut per suasionem, aut superstitionem: nec Quadragesima diebus ab Ecclesia fideles desinat. Nec habitent in latibulis cõuictorum ac monium, qui in suspitionibus perseverant: sed exemplum & præceptum custodiant Sacerdotum: & ad alienas villas agendorum conuentuum causa non conueniant, &c. Sane quidem Priscillianistas consuetudine ieiunare die Dominico, S. Leo in Epistola ad Turibium & expresse testatur, atque alij antiquiores affirmant.

Quod insuper ijdem vt laterent, conuenientes ad Ecclesiam Catholicam, vt viderentur communicare, sic accipiebant Eucharistiam, vt eam non copederent: hæc ob eam causam contra eos decreuit Synodus: Eucharistia gratiam si quis probatur acceptam non consumpsisse in Ecclesia anathema sit in perpetuum. Rursum ad tertius eorundem occultas collektiones hæc ijdem Priscilliano & primo die, id est, a decimo sexto Kalendas Ianuarij, vsque in diem Epiphaniæ, qui est octauo Idus Ianuarij, continuis diebus nulli liceat de Ecclesia se absentare, nec latere in domibus, nec sedere in villam, nec montes petere, nec nulli pedibus incedere, sed conseruare ad Ecclesiam. Quod qui non obseruauerit de suspicijs anathema sit in perpetuum. De his idem qui supra S. Leo tradidit, et id est Priscillianistas ieiunare consueuissent tempore Natalis Domini, ea nimirum ex causa, quod non credebant eam carnem suscepisse humanam.

Rursum vero quod (vt ex Severo dictum est) Priscillianus affectaret sanctitatem in habitu, quem & eius ce-

clatorem imitarentur: idcirco Patres hæc statueret: Si quis clericus propter luxum, vanitatisq; præsumptum de officio suo sponte discesserit, ac velit obseruatore legi, monachum se videtur maluerit esse, quam clericum: ita de Ecclesia repellendam, vt nisi rogando & obseruando plurimum temporis satisfecerit, non recipiatur. Sed & illud etiam contra Priscillianum: Ne quis doctus nomen sibi imponat, præter has personas, quibus concessum est. Jam probe ex his vides, hoc illud esse Concilium Casaraugustanum, cuius Severus meminit, qui & mox subdit s. Ithacio sessuensi * Episcopo negotium datum, vt decretum Episcoporum in omnium notitiam deserret, maximeq; Hyginum extra cõmunionem faceret: qui cum primus omnium infectari palam hæreticos cepisset postea turpiter deprauatus, in cõmunionem eos receperisset.

Interim Instantius & Saluianus denotati iudicio Sacerdotum, Priscillianum etiam laicum, sed Principem malorum omnium vna secum Casaraugustana Synodo notatum: ad confirmandas vires suas Episcopum in Abilens oppido constitutum (sic re statuentum pro Labilenti: nam Abilæ Episcopum postea factum Priscillianum fuisse, Sanctus Hieronymus contra Pelagianos affirmat) rati uimur, si hominem acrem & calidum Sacerdoti auctoritate armasset, tutiores fore se. Tum vero Idacius atque Ithacius acrimis inflare, arduantes posse inter initia malum comprimere: sed parum sanis consilijs seculares Iudices adeant, vt eorum decretis atque executionibus hæretici vrbibus pellerentur. Igitur post multa & fada, Idacio supplicans, dicitur à Gratiano tum Imp. rescriptum, quo vniuersi hæretici excederent Ecclesiam tantum, aut vrbibus, sed extra omne terras propelli inebantur. Quo comperto, Gnostici diffidens sui, non ausi iudicio certare, sponte cessere qui Episcopi videbantur: ceteros metus disperse.

At tum Instantius, Saluianus, & Priscillianus Romam profecti, vt apud Damasum Vrbis ca tempestate Episcopum abiecta purgarent. Sed iter eis præter interiorem Aquitaniam fuit: vbi tum ab imperitis magnifice suscepti, sperere perfida femina, maximeque Eufrosinam piebem sane tum bonam & religioni studentem prauis adulationibus peruertere. A Burdigala per Delphinum episcopi tamen in agro Euechroie al. quantisper morati, inficere nonnullos suis erroribus. Vnde iter caprum ingressi, turpi sane pulchritudine, comitatu cum vxoribus atq; alienis etiam feminis, in quos erat Euechroica, ac filia eius Procula, de qua flos sermo hominum Priscilliani supra grauidam partum subgraminibus abegisse. Hic vbi Romam peruenere, Damaso separare cupientes, ne in consecratum quidem eius admitti sunt. Regressi Mediolanum, aque aduersantem sibi Ambrosium repererunt.

Tum vertere consilia, vt quia duobus Episcopis, quorum ea tempestate summa auctoritas erat, non illuserant: largiendo & ambeduo, ab Imperatore cupita extorquerent. Itaque corrupto Macedonio tum Magistro officiorum, rescriptum elicitum, quo calculatis, quæ prius decreta erant, restitui Ecclesie iubebantur. Immane profecto piaculum, quo suggestione Macedonij Gratianus Princeps maxime pius, eius, quod pie sancteq; fanerant, præparator est factus: ex quo quidem facinore sibi necem comparauit. Nam ad immane scelus vindicandum, & hæreticos libera voluntate indulgentia Gratiani vagantes comprimendos, atque digna animaduersione plectendos, suscitauit aduersus eum Deus Maximum tyrannum, qui Imperatori nec intulit, & in principes hæreticorum gladio animaduertit. Sed hæc licet postea, ex præsentia tamen causa contigisse, nemo non videt.

Sed nec inultus obiit improbus Macedonius hæreticorum fautor, erga Catholicos parum æquus, de quo ista Paulinus g. Temporibus Gratiani, cum ad prætorium Macedonij tunc Magistri officiorum pro quodam intercedendo Ambrosius perrexisset, atque præcepto predicti viri fores inuenisset clausas, nec copiam ingrediendi adeptus esset, ait: Et tu quidem venis ad Ecclesiam, quam nec, clausas sancti mucronem, ingredieris. Quod factum est, mortuo Gratiano. Confugientem Macedonius ad Ecclesiam, patentibus iam aditum reperire non poterat. hæc Paulinus. Quod enim scirent aulici nihil à Gratiano Imperatore Ambrosio denegari, inuidie æstu succenti, præcludere aditum illi incedum conuenere, vt aliquando contigit, cum Ambrosius pro patris mortis damnato intercedere conareret. rem gestam Sozome

Tom. I. C. 1. 1. 1.

ACTA CONCILII CASARAUGUSTANI

Conc. Casaraugust. c. 1. Tom. I. Concil.

CV.

Tom. I. C. 1. 1.

CVI.

* viginti & vno diebus

CVII.

f. Sen. hist. lib. 2. m. fin. * Sullobeni

CVIII. PRISCILLIANVS EXPELLITVR.

CIX. PRISCILLIANVS VENIT ROMA.

CX. PRISCILLIANVS SVBRIPIIT RESCRIPTVM.

CXI. MACEDONIVS CONTEMPTVS.

